

ትምህርት ሁለት

የመጀመሪያ ቀን

«እውነትን መከለስ የትምህርት እናት ነው።» ይህ ምሳሌያዊ አነጋገር ከትምህርት ዐበይት መርሆዎች አንዱን ያስጨብጠናል። ያለፈውና የዚህ ሳምንት ትምህርት ምናልባትም ከዚህ በፊት ያጠናሃቸውን ነገሮች መከለስ ነበር። ይሁንና፤ ሐቆችን ከመማሩ ይልቅ እውነቶችን መከለሱ አስፈላጊ ነገር ነው። ይህም የትንቢተ ኢሳይያስን መጽሐፍ ዓውድ ለመረዳት ያግዛል። ዓውዱን ከተረዳን በኋላ መጽሐፉን በበለጠ ትክክለኛነት ለመተርጎም እንችላለን። ክርስቲያኖችም ለአንዳንድ ምንባቦች በሚሰጧቸው አተረጓገሞች ለምን እንደሚለያዩ ልንረዳ እንችላለን።

በዚህ ሳምንት የትንቢተ ኢሳይያስ መጽሐፍ የሥረ መሠረት መረጃ ጥናታችንን እንቀጥላለን። ከጠቅላላው የመጽሐፉ አሳብ ጋር ለመተዋወቅ የቀረውን የትንቢተ ኢሳይያስ ክፍል ታነባለህ። ይህም በዚህ ኮርስ ውስጥ የምናጠናቸውን የተወሰኑ ክፍሎች ለመተርጎም የሚረዳንን ሥረ መሠረት ያስጨብጠናል።

1ኛ ጥያቄ፡- ኢሳ. 40-48። በንባብህ ወቅት በሚከተሉት ርእሰ-ጉዳዮች ዙሪያ የሚያጋጥሙህን ዐበይት እውነቶች በወረቀት ላይ አስፍር፤ ሀ) ስለ እግዚአብሔር የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው? ለ) ስለ እግዚአብሔር ሕዝብ የተሰጠው ክፉም ሆነ ደግ ትምህርት ምንድን ነው? ሐ) በመሪነት ላይ ስለሚገኙት ሰዎች የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው? መ) ስለ ደኅንነት የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው? ሠ) ስለ ወደፊቱ የእግዚአብሔር መንግሥት የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው? ረ) ስለ ዓለም ሕዝቦች የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው?

ግለሰቦችም ሆኑ አብያተ ክርስቲያናት የሚገኙባቸው የእግዚአብሔር ሕዝቦች ሲዋጉና ሲከፋፈሉ የሚከሰተው ነገር ሁልጊዜም አሳዛኝና ጎጂ ነው። የእግዚአብሔር ሰዎች የራሱ የእግዚአብሔርን አንድነት የሚያሳየውን ኅብረታቸውን በራስ-ወዳድነት ተጠምደው ካጡት (ዮሐ. 17:11፥ 23)፤ ስማቸው ይጠፋል። ይህ ብቻ አይደለም። የራሱ የእግዚአብሔርም ስም ይጎድፋል። በኢሳይያስ ዘመን፤ የእግዚአብሔር ሰዎች በሁለት ዐበይት ቡድኖች ተከፋፈለው ነበር፤ እነዚህም በሰሜን እስራኤል፤ በደቡብ ደግሞ ይሁዳ ነበሩ።

2ኛ ጥያቄ፡- ሀ) በአማኞች መካከል የሚደረገው መከፋፈል የእግዚአብሔርን ስም ሲያሰድብ ያየኸው እንዴት ነው? ለ) እግዚአብሔር በራስ-ወዳድነት ስለሚፈጠሩ ክፍፍሎች ምን ዓይነት አመለካከት ያለው ይመስልሃል?

ባለፈው ሳምንት ኢሳይያስ በተነበየበት ዘመን ስለነበረው የእግዚአብሔር ሕዝብ ታሪክ ተምረናል። ይሁንና፣ የኢሳይያስ የቅርብ ታሪክ የእስራኤል ግዙፍ ታሪክ መዋቅር አካል ነው። ኢሳይያስ ይሁዳ የሚባለው ደቡባዊው የእግዚአብሔር ሕዝብ አካል ነበር። አብዛኛዎቹ ትንቢቶቹ የሚናገሩት በዚያ መንግሥት ውስጥ ይታዩ ስለነበሩት ነገሮች ነበር። ይሁንና፣ ከኢሳይያስ ትንቢቶች አንዳንዶቹ ወደ ሰሜናዊው የእግዚአብሔር ሕዝብ እስራኤል የሚያነጣጥሩ ነበሩ።

የእስራኤል መንግሥት ለሁለት የተከፈለው በ930 ዓ.ዓ. ወዲያውኑ ሰሎሞን እንደሞተ ነበር። ሰሜናዊው የእስራኤል ሕዝብ በፍጥነት ከእግዚአብሔር መለስ ብሎ ጣዖታትን ያመልክ ጀመር። እግዚአብሔርም የዚህን ነገር ውጤት አስመልክቶ እንደ ኤልያስ፣ ኤልሳዕ፣ ዮናስ፣ አሞፅና ሆሴዕ የመሳሰሉትን ነቢያት በመላክ አስጠነቀቃቸው። ንስሐ ይገቡ ዘንድ እግዚአብሔር በትዕግሥት ጠበቃቸው። ነገር ግን በመጨረሻው በ722 ዓ.ዓ. በኢሳይያስ ዘመን እግዚአብሔር የሰሜኑን መንግሥት ወደ አሦር በምርኮ ላካቸው። ይህም እስራኤል ከሰሜኑ መንግሥት ከተለየች ከሁለት መቶ ስምንት ዓመታት በኋላ መሆኑ ነው። የኋላ ኋላም በእስራኤል የነበሩ አይሁዶች በዓለም ሁሉ ተበተኑ። ከደቡብ መንግሥት በተቃራኒ፣ ሰሜናዊው የእስራኤል ሕዝብ ወደ አገሩ አልተመለሰም። በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ እስራኤል በብዙ ስፍራዎች ኤፍሬም በሚል ስም ተጠርታለች። ይህም በሰሜኑ መንግሥት ከነበረው ዋነኛ ነገድ አንጻር የተሰጣቸው ስያሜ ነው። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ በርእሰ-ከተማዋ ስም ሰማርያ ተብላ ተጠርታለች።

በአብዛኛው ታሪኳ ደቡባዊቷ ይሁዳ ከእስራኤል በተሻለ የአምልኮ ንጽሕና ኖራለች። ከዚህም የተነሣ የእግዚአብሔር ፍርድ ፈጥኖ አልመጣባቸውም። ይህም ሆኖ፣ እነርሱም ቢሆኑ አምልኮተ እግዚአብሔርን ከአምልኮተ ጣዖት ጋር መቀየጣቸው አልቀረም። ስለሆነም በ344 ዓመታት ታሪካቸው ሁሉ የሰሜኑ መንግሥት ሕዝቦች በአምልኮተ እግዚአብሔርና በአምልኮተ ጣዖት መካከል የማያቋርጥ ትግል አካሂደው ነበር።

3ኛ ጥያቄ፡- ሀ) የዚህ ዓይነቱ ትግል ዛሬ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚታየው እንዴት ነው? ለ) የእግዚአብሔር ሰዎች ሁልጊዜም ለእግዚአብሔር በታማኝነት ከመታዘዝ ይልቅ ከዓለም ጋር ለመስማማት የሚፈልጉት ለምን ይመስልሃል?

የደቡብ የእግዚአብሔር ሕዝብ መንግሥት ታሪክ በሦስት ዐበይት ክፍለ ጊዜያት ይከፈላል!

ሀ. ደቡባዊው የይሁዳ መንግሥት ክፍለ ጊዜ፤ ይህ መንግሥት የቆየው ከ930-586 ዓ.ዓ. ነበር። በነዚህ ጊዜያት ከዳዊት ወገን የሆኑ 19 ነገሥታት በይሁዳ ገዝተዋል። በዚህ ጊዜ ነበር አብድዩ፣ ኢዩኤል፣ ኢሳይያስ፣ ሚክያስ፣ ናሆም፣ ሶፎንያስ፣ ዕንባቆምና ኤርምያስ እንደ ጸሐፊ ነቢያት በደቡባዊው መንግሥት ያገለገሉት። ቀደም ብለን እንደተመለከትነው፣ ኢሳይያስ በደቡባዊው መንግሥት ውስጥ ያገለገለው ሕዝቡ ወደ ምርኮ ከመወሰዱ ከአንድ መቶ ዓመታት ቀደም ብሎ ነው። ኢሳይያስ ሕዝቡን ይሁዳ ሲል የጠራው ነገሥታት የሚመጡበትን የነገድ ስም በመጠቀም ነው። በርእሰ-ከተማዬ ተስምም «ኢየሩሳሌም» ሲል ጠርቷቸዋል።

ለ. ደቡባዊው መንግሥት በምርኮ የነበረበት ክፍለ ጊዜ፤ እግዚአብሔር ለይሁዳ የነበረው ትዕግሥት ሲያከትም በ586 ዓ.ዓ. ሕዝቡን በምርኮኛነት ወደ ባቢሎን ሰደደው። ነገር ግን እግዚአብሔር የምርኮኛነት ጊዜያቸውን በሰባ ዓመታት ገድቦት ነበር። ይህ የምርኮኛነት ጊዜ በኢሳይያስ የተተነበየ ነበር። በመጨረሻም እግዚአብሔር በሚጽፉ ነቢያት በኩል የሰጠው ማስጠንቀቂያ ከፍጻሜ ደረሰ። በነዚህ ሰባ ዓመታት እግዚአብሔር ሁለት ነቢያትን ልኮላቸዋል። እነዚህም ዳንኤልና ሕዝቅኤል ሲሆኑ፣ በምርኮ ለነበረው ሕዝብ የእግዚአብሔርን ቃል ያመጡ ነበር።

ሐ. ደቡባዊው መንግሥት እንደ አናሳ ሕዝብ የተመለሰበት ክፍለ ጊዜ፤ በ536 ዓ.ዓ. ወደ አገራቸው ለመመለስ የፈለጉ የአይሁድ ዝርያዎች እንዲመለሱ ተፈቀደላቸው። አብዛኞቹ አይሁዶች በምርኮኛነት በተወሰዱባቸው አገሮች ሲቀመጡ፣ በዘሩባቤል፣ ዕዝራና ነህምያ የተመሩ ሦስት የአይሁድ ቡድኖች ግን ወደ ኢየሩሳሌም ተመልሰዋል። እግዚአብሔር እነዚህ ወደ አገራቸው የተመለሱ አይሁዶች ቤተ መቅደሱን ዳግም ገንብተው የተቀደሰ ሕይወት ይመሩ ዘንድ ለማበረታታት ሦስት ነቢያትን ልኮላቸዋል። ነቢያቱም ሐጌ፣ ዘካርያስና ሚልክያስ ነበሩ። በ400 ዓ.ዓ. የሚጽፉ ነቢያት ተልእኮ አበቃ። ይህም «400 የጸጥታ ዓመታት» እንዲጀምሩ አደረገ። ይህም የኢየሱስ ክርስቶስን መወለድ ለማወጅ መጥምቁ ዮሐንስ እስከመጣበት ጊዜ ድረስ እግዚአብሔር ምንም ነቢይ ያላስነሣበት ጊዜ ነበር።

የነቢያት ዘመን

930ዓ.ዓ. (208 ዓመታት) 722ዓ.ዓ.

[ሰሜናዊው መንግሥት]

ዮናስ 848-840
 780-750ዓ.ዓ. አዋጽ 760-750ዓ.ዓ. ሆሴዕ 755-715ዓ.ዓ.

930ዓ.ዓ. (344 ዓመታት) 586 ዓ.ዓ. 536 ዓ.ዓ. 424 ዓ.ዓ.

[ደቡባዊ መንግሥት] ምርኮ [ከምርኮ መልስ]

አብድዩ 848-840 ኢዩኤል 835 ኢሳይያስ 740-680 ናሆም 665-655 ኤርምያስ 627-580 ዳንኤል 605-535 ሐጌ 520 ሚልክያስ 432-424

ሚካያስ 735-700ዓ.ዓ. ሶፎንያስ 632-628ዓ.ዓ. ሕዝቅኤል 593-571ዓ.ዓ. ዘካርያስ 520-480ዓ.ዓ.
 ዕንባቆም 609-605ዓ.ዓ.

4ኛ ጥያቄ፡- የእስራኤልና የይሁዳ ሕዝቦች ታሪክ ለቤተ ክርስቲያን ስለ እግዚአብሔር፤ ስለ እግዚአብሔር ሕዝቦችና ኃጢአት በሚሠሩበት ጊዜ ስለሚወስዳቸው እርምጃዎች ምን መልእክት ያስተላልፋል?

የትንቢተ ኢሳይያስ ዐበይት ባሕርያትና ትምህርቶች

የመጽሐፍ ቅዱስ ዋንኛ ደራሲው እግዚአብሔር ነው። ይሁንና፤ ለሰው ልጆች ለማስተላለፍ የፈለገውን መልእክት እንዲጽፉ በሰዎች ተጠቅሟል። መንፈስ ቅዱስ በጸሐፊዎቹ አእምሮና ልብ ውስጥ ተንቀሳቅሷል (1ኛ ጴጥ. 1፡20-21)። ይህንን ያደረገው የራሳቸውን ስብእና በመጠቀም እንጂ በመጫን አይደለም። እያንዳንዱ የመጽሐፍ ቅዱስ ጸሐፊ ከሁሉም ይሻላል ብሎ ባሰበው መንገድ መልእክቱን ለማስተላለፍ ችሏል። አንዳንድ ጊዜ ሥነ-ግጥም፣ ሌላ ጊዜ ደግሞ ስድ-ንባብ በመጠቀም መልእክቶቻቸውን አስተላልፈዋል። ጸሐፊው ብዙውን ጊዜ ለራሱ ብቻ ልዩ የሆኑትን ቃላት በመጠቀም የመጽሐፉን

መልእክት ያስተላልፋል። እነዚህ ቃላት ምን እንደሆኑና ጸሐፊው ለምን እንደተጠቀመባቸው ካወቅን፤ የመጽሐፉን መሠረታዊ ጽንሰ-አሳቦች ልንረዳ እንችላለን። ለምሳሌ፤ በሮሜ መጽሐፍ ውስጥ «ጽድቅ» የሚለውን ቃል በመረዳት የጳውሎስን የአሳብ ፍሰት ልንገነዘብ እንችላለን። በኤፌሶን «ቤተ ክርስቲያን» የሚለው ቃል ተመሳሳይ ሚና ሊጫወት ይችላል። እንደዚሁ ሁሉ ትንቢተ ኢሳይያስም የመጽሐፉን መሠረታዊ ትምህርት ለመረዳት የሚያስችሉ ቃላትና ጽንሰ-አሳቦች አሉት። ከነዚህም የሚከተሉት ጥቂቶቹ ናቸው። መጽሐፉን በምታነብበትም ሆነ በምታጠናበት ጊዜ እነዚህን ነገሮች ልብ በል። ይህም ሲሆን እግዚአብሔር በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ ሊያስተምረን የሚፈልገውን ነገር ትረዳለህ።

1. ምንም እንኳ ትንቢተ ኢሳይያስ የትንቢት መጽሐፍ ቢሆንም አብዛኛው ክፍል የተጻፈው እንደ ግጥም ነው። በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ የሚገኘው ግጥም ምናልባትም በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከሚገኘው ሁሉ የተሻለው ነው። ኢሳይያስን ግጥም እንደሚጠቀም ማወቃችን መጽሐፉን ለመፍታት ይረዳናል። ስድ-ንባብ ወይም ታሪካዊ መጽሐፍ እንደምንፈታ ሳይሆን እንደ ግጥም እንፈታለን።

5ኛ ጥያቄ፡- ግጥም እንዴት እንደሚጻፍና እንደሚተረጎም፤ ስድ-ንባብ ደግሞ እንዴት እንደሚጻፍና እንደሚተረጎም አነጻጽር። ልዩነቶቹና ተመሳሳይነቶቹ ምንድን ናቸው?

ትንቢተ ኢሳይያስ በዋናነት ግጥም በመሆኑ፤ የተወሰኑ ነገሮችን ልንጠብቅ እንችላለን። ኢሳይያስ ፈሊጣዊ አነጋገሮችን ተጠቅሞ እንደሚጽፍ እንጠብቃለን። እንዲያውም ከኢሳይያስ ልዩ ባሕርያት አንዱ በግጥሞቹ ውስጥ የተፈጠረውን ዓለም ሰብአዊና ሕያው አድርጎ መጠቀሙ ነው። ለምሳሌ፤ በኢሳይያስ 1:2 ኢሳይያስ እግዚአብሔርን በችሎት ፊት ሕዝቡን እንደሚከስ ጠበቃ አድርጎ ይሥለዋል። ፈራጆቹ ደግሞ ሰማይና ምድር ናቸው። ከዚህም በላይ ፀሐይና ጨረቃ እንደሚያፍሩ (ኢሳ. 24:23)፤ ተራሮችና ዛፎች እንደሚዘምሩ (ኢሳ. 44:23) እናነባለን።

ትንቢተ ኢሳይያስ አያሌ የተለያዩ ዓይነት ግጥሞችን አካትቷል። «ሸክም» የሚባል አንድ ዓይነት ግጥም አለ (ኢሳ. 13:1)። «ሸክም» የሚለው የዕብራይስጥ ቃል የሚያመለክተው «ድምፅን ከፍ አድርጎ መናገር፤ ሰዎች ሊካፈሉት የሚገባውን ሸክም ማዘል» ነው። ብዙውን ጊዜ ይህ የፍርድና የጥፋት ግጥም ነው። የፍቅር መዝሙር (ኢሳ. 5)፤ የልቅሶ ሙሾ (ኢሳ. 14:4-23)፤ የጥበብ ቅኔ (ኢሳ. 24:1)፤ የአምልኮ መዝሙሮች (ኢሳ. 12:1-6) እና ምስል-ከሳች ትንበያዎች አሉ። ይህ

ምስል-ከሳች ሥዕላዊ ትንበያ በመጨረሻው ዘመን ስለሚፈጸሙ አስደናቂ ነገሮች የሚናገር ነው (ኢሳ. 24:1)።

ይኸው የትንቢተ ኢሳይያስ አብዛኛው ክፍል ግጥም የመሆኑ እውነታ በአተረጓጎም ላይ አለመስማማቶችን ሲያስከትል ቆይቷል። ለምሳሌ፡ ነብርና ፍየል አብረው እንደሚኖሩና አንበሳ ሣር እንደሚበላ እናነባለን (ኢሳ. 11:6-7)። ይህ ግጥም እንደመሆኑ ኢሳይያስ የጻፈው በፍጥረታት ሁሉ ላይ ኃጢአት ያስከተላቸው ውጤቶች እንደሚነሡ በተምሳሌት ለማሳየት ነው ወይስ እግዚአብሔር የእንስሳትን ባሕርይ ለውጦ መባላታቸውን ትተው በሰላም እንደሚኖሩ ለመግለጽ ነው? እነዚህን በግጥም የተጻፉ ክፍሎች የምንተረጉምበት መንገድ ስለ መጨረሻው ዘመን በሚኖረን ንድፈ-አሳብ ላይ ተጽዕኖ ያሳድራል።

2. ኢሳይያስ ብዙውን ጊዜ የእስራኤልን የቀድሞ ታሪክ ለጽሑፉ እንደ መሠረት ይጠቀማል። ለምሳሌ ያህል፡ ብዙ ጊዜ የቀይ ባሕርን መከፈልና የሕዝቡ በውስጡ መሻገር (ኢሳ. 11:15፤ 43:2፤ 16-17)፤ የሰዶምና ገሞራን መደምሰስ (ኢሳ. 1:9)፤ ጌድዎን ሜዶናውያንን ማሸነፉን (ኢሳ. 9:4፤ 10:26) እና በዘዳግም 32 የሚገኘውን የሙሴን መዝሙር (ኢሳ. 1:2) ይጠቃቅሳል።

3. በትንቢተ ኢሳይያስ ሁሉ፡ ተደጋግመው በመምጣት ለኢሳይያስ ትምህርት መሠረት የሚጥሉ ጭብጦችና ቃላት ይገኛሉ።

በአንድ ልብስ ላይ ተደጋግመው እንደሚገኙ ጥልፍልፎች ሁሉ፡ በትንቢተ ኢሳይያስ ራሳቸውን የሚደጋግሙ የተወሰኑ ጭብጦች አሉ። እነዚህ ጭብጦች ለመጽሐፉ መሠረት ይጥላሉ። ይህ ደግሞ በበኩሉ የመጽሐፉን ዐበይት ትምህርቶች ለመረዳት መሠረት ይጥላል። ዐበይት ጭብጦቹም እግዚአብሔር የእስራኤል ቅዱስ እንደሆነ፤ እግዚአብሔር የሰውን ትዕቢት እንደሚጠላ፤ እግዚአብሔር ከቅሬታዎቹ ጋር እንደሚሠራ፤ የጌታ ባሪያ፤ በኃጢአተኞችና በኃጢአተኛ ሕዝብ ላይ እግዚአብሔር ፍርዱን እንደሚያስከትል፤ እግዚአብሔር ለሕዝቡ የሰጠው የደኅንነት የተስፋ ቃል፤ የመሢሔ መምጣትና መጪው የእግዚአብሔር መንግሥት ናቸው።

ሀ. የእስራኤል ቅዱስ

6ኛ ጥያቄ፡- የሚከተሉትን ጥቅሶች ተመልከት፤ ኢሳይያስ 1:4፤ 5:24፤ 10:20፤ 12:6፤ 30:10-15፤ 31:1፤ 43:3፤ 47:4። ሀ) ይህ ለእግዚአብሔር የተሰጠው ልዩ ስም አጽንኦት የሚሰጠው በምን ላይ ይመስልሃል? ለ) ኢሳይያስ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከየትኛውም ጸሐፊ ይበልጥ ይህንን ስም የተጠቀመው ለምን ይመስልሃል? ሐ) ይህ ስም ኢሳይያስ በምዕራፍ 6

ከተመለከተው ራእይ ጋር ምን ዓይነት ግንኙነት ያለው ይመስልሃል? መ) ዛሬ ሰዎች ይህንን ስም ሲጠቀሙ በምን ላይ አጽንኦት እንዳደረጉ ያስባሉ?

በመንፈሳዊ ሕይወታቸው የታወቁትን ሰዎች ስንመለከት ባብዛኛው በሕይወታቸው ውስጥ ፈጽሞ የማይዘነጉት አንድ ወሳኝ ክስተት ይኖራል። ይህም ክስተት ስለ እግዚአብሔርና ከሰዎች ልጆች ጋር ስለሚያከናውናቸው ተግባራት የሚኖራቸውን መረዳት የሚቀርጽ ይሆናል። ጳውሎስ በደማስቆ መንገድ ከኢየሱስ ጋር መገናኘቱ (የሐዋ. 9) ለአሕዛብ ለሚያበረክተው አገልግሎት መሠረት ጥሏል። እምነቱን ለሌሎች በሚያካፍልበት ጊዜ በተደጋጋሚ ወደዚያ ገጠመኝ ይመለስ ነበር (የሐዋ. 24-26)። እንደዚሁም ኢሳይያስ በምዕራፍ 6 የተመለከተው ራእይ ሕይወቱንና ለእግዚአብሔር ያለውን መረዳት ሙሉ ለሙሉ ለውጦታል።

7ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ 6፡1-8ን በጣም ዝግ ብለህ ሁለት ጊዜ አንብብ። ሁኔታውን በዓይነ-ሕሊናህ ማለው። ይህንን ራእይ ብትመለከት ኖር፤ ሀ) ምን ዓይነት ስሜት ይሰማህ ነበር? ለ) ስለ እግዚአብሔር የትኞቹ ነገሮች ያስደንቁህ ነበር? ሐ) ይህ ራእይ በኢሳይያስ ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ ያሳደረው ለምን ይመስልሃል?

ኢሳይያስ ይህንን የእግዚአብሔርን ራእይ ከተመለከተ በኋላ፡ «የእስራኤል ቅዱስ» የሚለውን ስም ለእግዚአብሔር ዋነኛ መጠሪያ አድርጎ ተጠቅሞበታል። ኢሳይያስ ይህንን ስም 26 ጊዜያት ተጠቅሟል። በጠቅላላው መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከትንቢተ ኢሳይያስ ውጭ ያገለገለው 6 ጊዜያት ብቻ ነው። ከዚህ ከኢሳይያስ ራእይ ከመነጨው የእግዚአብሔር ስም የሚወጡ ቢያንስ አራት አሳቦች አሉ፤

1. እግዚአብሔር ከእስራኤል ጋር ልዩ ግንኙነት አለው። እግዚአብሔር የእስራኤል ቅዱስ ነው። እግዚአብሔር ከሌላ ከማንኛውም አገር ጋር ሳይሆን ከእስራኤል ጋር ብቻ ይህን ልዩ ቃል ኪዳን ማድረጉ ኢሳይያስን አስደንቆታል። እግዚአብሔር የአሦር ወይም የባቢሎን ወይም የፍልስጥኤም የቃል ኪዳን አምላክ አልነበረም። ከምድረ ዓለም ሕዝቦች ሁሉ፤ እግዚአብሔር እስራኤልን መርጧል (ዘዳ. 7፡6)። የእግዚአብሔር የአትክልት ስፍራና የእግዚአብሔር ልጅ እስራኤል ብቻ ነበረች (ኢሳ. 51 ዘጸ. 4፡22)። ኢሳይያስ እግዚአብሔር በዚህ መንገድ ሞገሱን እንዲያሳይ የሚያደርግ ምንም ነገር በእስራኤል እንዳልነበር ተረድቷል። እግዚአብሔር ከእስራኤል ጋር ያደረገው ቃል ኪዳን የመጣው ከእግዚአብሔር ጸጋ ብቻ ነበር። ይሁንና፤ እስራኤል ባለማቋረጥ ከእግዚአብሔር እየተመለሰች አምልኮተ ጣኦት በማካሄድ የእግዚአብሔርን ልብ አሳዝናለች።

8ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ዛሬ እግዚአብሔር ከእኛ ጋር የተለየ «የጸጋ» ግንኙነት የሚያደርገው በምን መንገድ ነው? ለ) ለእርሱ ያለንን ፍቅር የዓለም ነገሮች እንዲወስዱ ስናደርግ የእግዚአብሔር ልብ የሚያዝነው ለምንድን ነው? ሐ) ከእግዚአብሔር ወደ ዓለም ነገሮች እንዴት እንደተመለስህ አንዳንድ ምሳሌዎችን ጥቀስ።

2. እግዚአብሔር ልዩ ነው። በፍጥረት ሁሉ ውስጥ እርሱን የሚመስል ማንም ወይም ምንም የለም። ለዚህ ነው ኢሳይያስ «የእስራኤል ቅዱስ» የሚለውን ስም የሚጠቀመው። በኢሳይያስ 40፥ እግዚአብሔር እስራኤላውያን ራሱን ከተለያዩ ነገሮች ጋር እንዲያነጻጽሩት ይጠይቃል። ከጣዖታት ጋር ሲነጻጸር፤ እውነተኛው፤ ሕያውና ለመስማትም ሆነ ለማድረግ የሚችለው አምላክ እርሱ ብቻ ነው። የዓለም ኃያላን አገሮች ከእርሱ ሲነጻጸሩ፤ በባልዲ ውስጥ እንደሚገኝ የውኃ ጠብታ ናቸው። በምድር ላይ ከእግዚአብሔር ጋር ሊወዳደር የሚችል ምንም ነገር የለም። የእግዚአብሔርን ዓይነት ጥበብና ኃይል የያዘ ማንም ሰው የለም። የእግዚአብሔር ዓይነት ዘላለማዊ ፍቅርና ጸጋ ያለውም ሰው የለም።

3. እግዚአብሔር ኃጢአትን ይጠላል። ከፋ ከሆነ ነገር ሁሉ የተለየ ነው። «ቅዱስ» የሚለው ቃል መሠረታዊ ትርጉም የተለየ ማለት ነው። እግዚአብሔር በፍጥረት ዓለም ውስጥ ካለው ነገር ሁሉ መለየቱ ብቻ ሳይሆን፤ ከየትኛውም ዓይነት ኃጢአትም የተለየ ነው። ለዚህ ነው ኢሳይያስ የእግዚአብሔርን ቅድስና ሲመለከት፤ የራሱን ኃጢአተኝነት በመጀመሪያ ደረጃ የተገነዘበው። «እኔም፡- ከንፈሮቼ የረከሱብኝ ሰው በመሆኔ፤ ከንፈሮቻቸውም በረከሱባቸው ሕዝብ መካከል በመቀመጤ ዓይኖቼ የሠራዊትን ጌታ ንጉሡን እግዚአብሔርን ስለ አዩ ጠፍቻለሁና ወዮልኝ! አልሁ» (ኢሳ. 6፡5)።

ወደ እግዚአብሔር በቀረብን መጠን ኃጢአተኝነታችንን ይበልጥ እናውቀዋለን። ብዙ ጊዜ ራሳችንን ከሌሎች ሰዎች ጋር እናነጻጽራለን። የእነርሱን ያህል ክፉዎች ባለመሆናችንም፤ የራሳችን ኃጢአተኝነት እውነተኛ ገጽታ አይታየንም። ራሳችንን ከሌሎች ጋር ማነጻጸሩ ግን ትክክል አይደለም። እነርሱ የቅድስና መመዘኛዎች አይደሉም። ይልቁንም ሕይወታችንን ከእግዚአብሔር ጋር ልናነጻጽር ይገባል። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ተደጋግሞ የሚገኘው አሳብ «እኔ ቅዱስ እንደሆንሁ እናንተም ቅዱሳን ሁኑ» የሚለው ነው (ዘሌዋ. 11፡44-45፤ 1ኛ ጴጥ. 1፡13-16)። የእግዚአብሔርን ቅድስና አይተን ልባችንን ስንመረምር፤ ልባችን ምን ያህል እንደ ቆሸሸ እንረዳለን። በራሳችን ላይ ያለን ትዕቢት ሁሉ ስፍራ ይለቃል። ያኔ እግዚአብሔር ምሕረቱን

ያወርድልን ዘንድ እንጮኻለን። በዚህ ጊዜ ብቻ ነው ወደ ይቅርታ የሚያደርሰንን የእግዚአብሔር ምሕረትና ጸጋ የምንረዳው።

9ኛ ጥያቄ፡- የእግዚአብሔርን ቅድስና ከሕይወትህ ጋር ለማንጻጸር የተወሰነ ጊዜ ውሰድ። የእርሱን ያህል ቅዱስ ነህ? የቅዱሱ እግዚአብሔር ራእይ የራስህን የትዕቢት ስሜት እንዲያስወግድ ፍቀድለት። ኃጢአትህን ለእርሱ ተናዘዝ። እግዚአብሔር ይቅርታውን በማውረድ ምሕረቱን እንዲያሳይህ ጠይቀው። እግዚአብሔር ዛሬ ሊሰጥህ ስለሚፈልገው ምሕረትና ጸጋ አመስግነው።

4. እግዚአብሔር ከሁሉም በላይ የሆነ ሉዓላዊ አምላክ ነው። ኢሳይያስ በራእዩ ውስጥ እግዚአብሔርን ብቻ ሳይሆን እግዚአብሔርን «በረጅምና ከፍ ባለ ዙፋን ላይ ተቀምጦ» አየው ። እግዚአብሔር በምድር ላይ ባሉት ዙፋኖችና አገሮች ሁሉ ላይ እንደሚገዛ አምላክ በዙፋኖች ዙፋን ላይ ተቀምጦ አየው። የእግዚአብሔር ዙፋን ከፍ ያለው ለዚህ ነው። እግዚአብሔር ቅዱስ ነው ማለት እርሱ ከሁሉም በላይ ነው ማለት ነው። በትንቢተ ኢሳይያስ ለሚገኙ እውነቶች ሁሉ የእግዚአብሔር ሉዓላዊነት ሥረ-መሠረት መሆኑን እንመለከታለን። የአጽናፈ-ዓለሙ ሉዓላዊ ንጉሥ እንደ መሆኑ፣ እግዚአብሔር እንደ አሦር ያሉትን የአሕዛብ መንግሥታት የፍርድ በትር (ኢሳ. 10:5)፣ ወይም ቂሮስን የማዳን መሣሪያ (ኢሳ. 44:28፤ 45:1) ሲል ይጠራቸዋል። በምድር ሕዝብ ላይ ፍርድን የሚወስነው ወይም ሌሎች አገሮች የእርሱ ሕዝብ የሆኑትን እስራኤላውያን እንዲያከብሩ የሚያስገድደው እግዚአብሔር ነው። የባቢሎንን ንጉሥ የሚያዋርደው እግዚአብሔር ነው (ኢሳ. 14:3-23)። ትዕቢተኞችን ሁሉ፣ ብሎም አሁን ያሉትን ሰማይና ምድር የሚያጠፋውና ኃጢአት የሌለበትን ሰማይና ምድር የሚሠራው እግዚአብሔር ነው።

10ኛ ጥያቄ፡- ሀ) በምድር ላይ ሰዎች ታላቅ እንደሆኑ አድርገው ስፍራ የሚሰጧቸውን ነገሮች ዘርዝር። ለ) ከእግዚአብሔር ኃይል ጋር ሲነጻጸሩ እነዚህ ነገሮች ምን ያህል ከግምት የማይገቡ እንደሆኑ ግለጽ። ሐ) ዛሬ የእግዚአብሔር ሉዓላዊነት ዋስትና የሚሰጥህ እንዴት ነው? መ) ፈሪሃ-እግዚአብሔርን ወደ ሕይወትህ ሊያመጣ የሚችለውስ እንዴት ነው?

ለ. እግዚአብሔር ለትዕቢት ያለው ጥላቻ

11ኛ ጥያቄ፡- ሀ) የሚከተሉትን ጥቅሶች አንብብ! ኢሳ. 2:11-12፣ 17፣ 5:15፤ 10:12-14፣ 33፣ 13:11፤ 23:9፤ 25:11፤ 37:23። በነዚህ ጥቅሶች ሁሉ፡ 1) እግዚአብሔር በኩራታቸው ምክንያት ፍርድን የሚያመጣው በእነማን ላይ ነው? 2) ይህ እግዚአብሔር ኩራትን ስለ መጥላቱ ምን ያስተምረናል? ለ) ዛሬ ሰዎች በተለይም ክርስቲያኖች የሚኩራሩባቸውን ነገሮች ዘርዝር። ሐ) ብዙ የቤተ ክርስቲያን መሪዎችና የተማሩ ሰዎች (የሥነ-መለኮት ትምህርት

ያገኙትን ጨምሮ) ከኩራት ጋር የሚታገሉት እንዴት ነው? መ)
እግዚአብሔር ኩራትን የመጥላቱ እውነታ ዛሬ ለቤተ ክርስቲያን ሊያመጣ
የሚገባው ማስጠንቀቂያ ምንድን ነው?

በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ እንደ ክር ተወሳሰበው ከሚዘልቁት
ነገሮች አንዱ እግዚአብሔር ኩራትን በየትኛውም መልኩ
እንደሚጠላው ነው። እንዲያውም ትዕቢት የኃጢአት ሁሉ ሥር
እንደሆነ ተመልክቷል። ስለሆነም እግዚአብሔር ኩራት የሚመስለውን
ነገር ሁሉ ያጠፋዋል። እግዚአብሔር የሚከብረው በትሕትና ብቻ
ነው። ለዚህም ምክንያቱ እውነተኛ አምልኮና ታዛዥነት የሚመነጩት
ከትሕትና በመሆኑ ነው። እግዚአብሔር ትዕቢተኞችን ሊያዋርድና
ትሑታንን ከፍ ከፍ ሊያደርግ ቆርጧል (ኢሳ. 23:9)። እግዚአብሔር
በሕይወት ገጠመኛቸው ለተዋረዱ ሰዎች ማለትም ለመበለቶች፣
ለእገለጫውታን፣ መሬት ለሌላቸው፣ ለእስረኞችና ለዓይነ-ስውራን
እንደሚገደውና እንደሚራራ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በብዙ ስፍራዎች
እናነባለን። ለነዚህ ሰዎች እግዚአብሔር ልዩ ጥንቃቄ ያደርግላቸዋል።
ነገር ግን በትዕቢት የተንደላቀቀ ሕይወት የሚመሩና ሌሎችን
የሚያጉላሉ ይፈረድባቸዋል። በራሳቸው ኃይል የሚመኩ ገዥዎች
ይፈረድባቸዋል። የእግዚአብሔር «ኪሩብ» የነበረውና በትዕቢቱ
ምክንያት የወደቀው ዲያብሎስ እንኳ ተዋርዶአል (ኢሳ. 14)።
በውጫዊ ውበታቸው የሚመኩ ሴቶች ይዋረዳሉ (ኢሳ. 3:16-26)።
በማንም አንሸነፍም ብለው የሚያምኑ አገሮች ይጠፋሉ። ነገር ግን
ራሳቸውን አዋርደው በትሕትና በእግዚአብሔር የሚታመኑ ሰዎች
ኃይላቸውን ያድሳሉ፤ እግዚአብሔርም ያከብራቸዋል (ኢሳ. 40:31)።

ሐ. የቅሬታው መመለስ፡- በትንቢተ ኢሳይያስ ሁሉ፣ እግዚአብሔር
በሕዝቡ ላይ ስለሚያመጣው የከፋ ፍርድ የሚናገሩ በርካታ ምንባቦች
አሉ። በመጀመሪያ በባቢሎናውያን፣ ከዚያም በአሦ ራውያን ሰዎች
በረሃብ ያልቃሉ፣ በሰይፍም ይሞታሉ። ወይም በምርኮኛነት
ይወሰዳሉ። የዳዊት ንጉሣዊ ሐረግ ማንም እስከማይቀር ድረስ
ተቆርጦ ያልቃል። ነገር ግን ቁጥቋጦው ገና ይኖራል። ይህም ሆኖ፣
ሁልጊዜም በፍርድ ውስጥ ተስፋ ይኖራል። እግዚአብሔር በምሕረቱ
ቅሬታ እንደሚቀርና ወደ ተስፋዬቱ ምድር እንደሚመለስ ተናገረ
(ኢሳ. 10:20-22)። ጥንት እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ከግብፅ
እንዳዳናቸው ሁሉ፣ አሁንም ይህንኑ ቅሬታ ወደ ተስፋዬቱ ምድር
ታድሳ ይመልስ ነበር (ኢሳ. 43:2፣ 16-19)። ከዳዊትም ቁጥቋጦ ውስጥ
በዳዊት መንግሥት ላይ የሚገዛ ታላቅ ንጉሥ ይወጣል (ኢሳ. 11:1)።
ምንም እንኳ ሁሉም ነገር ተስፋ የሌላው ቢመስልም፣ የእግዚአብሔር
ሰዎች በጨለማው ወቅት በእግዚአብሔር መታመን ይጠበቅባቸዋል።

እግዚአብሔር የቃል ኪዳን ሕዝቡ ሙሉ ለሙሉ ይጠፋ ዘንድ አይፈቅድም። ከፍርድ በኋላ ምሕረት ይከተላል። ከጥፋት በኋላ ዳግም መታነጽ ይከሰታል።

12ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔር ሕዝቡ ሙሉ ለሙሉ እንዲጠፋ እንደማይፈቅድና አንድ ቀን ጽልመትን በፍካት እንደሚለውጥ መረዳት በመከራ ውስጥ የሚገኙትን ሰዎች እንዴት ያጽናናቸዋል? ለ) ይህ እውነት ከሮሜ 8:28-29 ጋር የሚነጻጸረው እንዴት ነው?

«ቅሬታ» ብቻ የመዳኑ እውነታ በየትኛውም የታሪክ ወቅት አብዛኛው ሕዝብ እግዚአብሔርን እንደማይከተል የሚያመለክት ነው። ብዙውን ጊዜ አብዛኛው ሰው ለእግዚአብሔር ጀርባውን ይሰጣል። ነገር ግን እንደ ኤልያስ ዘመን ሁሉ እግዚአብሔር ሁልጊዜም ለእርሱ የሚታመኑ ጉልበቶቻቸውንም ለዓለም የውሸት አማልክት የማያንበረክኩ ጥቂት ሰዎች አሉት (1ኛ ነገ. 19:18)።

መ. የጌታ ባሪያ፡- እግዚአብሔር ብዙ ባሪያዎች አሉት። በብሉይ ኪዳን ዘመን ቀዳሚ ባሪያው እስራኤል ነበረች (ኢሳ. 41:8-9)። የሚያሳዝነው እስራኤል ዓይነ-ስውር፣ የማትታዘዝና የማትጠቅም ሆና ተገኘች። እግዚአብሔር የሰጣትን ሚና አልተጫወተችም። ሳያውቅ የእግዚአብሔር ባሪያ የሆነ ቂሮስም ነበር። እግዚአብሔር ሕዝቡን ከምርኮኛነት ለማስለቀቅ ተጠቅሞበታልና (ኢሳ. 44:28-45:1-7)። ለእግዚአብሔር በመታዘዝ የሚኖሩ አሕዛብም አንድ ቀን የእግዚአብሔር ባሪያዎች ይሆናሉ (ኢሳ. 56:6)። ነገር ግን ከዚህ ሁሉ የተለየ አንድ ባሪያ አለ። ያም ባሪያ የእግዚአብሔር ልጅ የሆነው መሢሔ ነው። ለዓይነ-ስውራን ብርሃንን የሚሰጠውና ምርኮኞችን ነፃ የሚያወጣው ያ ባሪያ ነው። ያ ባሪያ ለእግዚአብሔር ፍጹም ታዛዥ በመሆን፣ እግዚአብሔር የሚፈልግበትን ሁሉ ያሟላል። በዚያ ባሪያ ሞት አማካኝነት የእግዚአብሔር ሕዝብ በደል ስርየት ያገኛል። የወደፊቱ የዓለም ሰላም በጌታ ባሪያ ላይ ይመሠረታል (ኢሳ. 52:12-53:12፤ 42:1-4)።

13ኛ ጥያቄ፡- ክርስቲያኖችም የእግዚአብሔር ባሪያዎች እንደሆኑ ተገልጾአል (ማቴ. 20:24-28፤ ዮሐ. 12:24-26፤ 13:14-17፤ ገላ. 1:10፤ 2ኛ ጢሞ. 2:24 ተመልከት። ሀ) ከዚህ ቃል ከእግዚአብሔር ጋር ስላለን ኅብረት ምን እንረዳለን? ለ) ብዙ ክርስቲያኖች እንደ ጌታ ኢየሱስ ባሪያ ከመሆን ይልቅ እንደማይታዘዙ የእስራኤል ሕዝብ የሚሆኑት እንዴት ነው? ሐ) እግዚአብሔርን እንዴት እንደምናገለግል የጌታ ባሪያ ከሆነው ከኢየሱስ ምን ልንማር እንችላለን?

ሠ. የእግዚአብሔር ፍርድ በኃጢአተኞች ሕዝቦችና አገሮች ላይ፡- ክርስቲያኖች እንደ መሆናችን፣ በእግዚአብሔር ፍቅር ላይ ልናተኩር

እንሻለን። ክርስቶስ ስለ ኃጢአታችን መሞቱን የሚያመለክቱ መዝሙሮችን እንዘምራለን። ምን ያህል እንደሚወድን የሚያሳዩትን መዝሙሮች እንዘምራለን። ነገር ግን እግዚአብሔር በኃጢአተኞች ላይ ስለሚፈርድ እስከዚህም ለገሰጠውም። የእግዚአብሔር የፍርድ እውነታ የሚመጣው ከእግዚአብሔር ቅድስና ነው። እግዚአብሔር እንደ እርሱ ቅዱሳን እንሆን ዘንድ በብዙ መንገዶች በግለሰብ ደረጃ ይፈርድብናል። እንዲሁም ደግሞ በሕዝቡ ላይ የተለያዩ ዓይነት ፍርዶችን ያመጣል። «ፍርድ በእግዚአብሔር ቤት ይጀምራል» የሚለው መርህ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ይገኛል (1ኛ ጴጥ. 4:17)። አብዛኛው የትንቢተ ኢሳይያስ ክፍል የሚያተኩረው ሕዝቡ ከኃጢአታቸው ንስሐ ገብተው የማይመለሱ ከሆነ፤ እግዚአብሔር እንደሚፈርድባቸው በሚገልጹ አሳቦች ነው። ኢሳይያስ ወደ ባቢሎን በምርኮኛነት እንደሚወሰዱ ተንብዮአል። ኃጢአት ሠርተን ሳንቀጣ ልንቀር አንችልም። በመጨረሻም፤ እግዚአብሔር በአገሮች ላይ ይፈርዳል። አገሮች ስለ ሥራቸው፤ ዜጎችን በፍትሕ ያገለግሉ ወይም አያገለግሉ እንደሆነ፤ የእግዚአብሔርን ሰዎች እንዴት እንደሚያስተናግዱ፤ ወዘተ. ታይቶ ይፈረድባቸዋል።

14ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔር በእኛና በሌሎችም ላይ ፍርዱን እንደሚያመጣ የሚያሳየው እውነታ ለእርሱ መታዘዛችንን ለመመልከት ሕይወታችንን እንድንመረምር የሚያበረታታን እንዴት ነው? ለ) አሁን ልብህን ለመመርመር ጊዜ ውሰድ። ከእግዚአብሔር ልትሰውር የፈለግሃቸውና ንስሐ ካልገባህባቸው ፍርድን የሚያስከትሉ ነገሮች በልብህ ውስጥ አሉ? እነዚህን ነገሮች ለእግዚአብሔር ተናዘዝ። አስፈላጊ ከሆነ ወደ በደልሃቸው ሰዎች ሂደህ ነገርህን አስተካክል። በእግዚአብሔር ፊት ንጹሕ ልብ ይዘህ ለመኖር ቁረጥ [መዝ. (51):7-10 ተመልከት]።

ረ. የእግዚአብሔር የደኅንነት ተስፋ፡- ኢሳይያስ የሚለው ቃል «ጌታ አዳኝ ነው» የሚል ትርጉም ይሰጣል። እንዲሁም ደግሞ የእግዚአብሔር ሕዝብ መጭው ደኅንነት በመጽሐፉ ውስጥ ከዳር እስከ ዳር የሚገኝ ጭብጥ ነው። እንዲያውም «ደኅንነት» የሚለው ቃል በመጽሐፉ ውስጥ ከ28 ጊዜያት በላይ ተጠቅሷል። ይህም ደኅንነት በአንድ በኩል ከሚመጣው መከራ ተቀባይ የጌታ ባሪያ የተነሣ ለኃጢአተኞች ሰዎች የሚሰጥ ደኅንነት ነው። በሌላ በኩል ደግሞ ደኅንነት አይሁዶችንና ሌሎችን የእግዚአብሔር ሕዝብ ከጠላት የሚታደግ ነው። ጠላቶቻቸው ብዙውን ጊዜ የሚያሸንፉዋቸው መስለው ይታዩ ነበር። ከኃጢአት ውጤቶች ሁሉ የእግዚአብሔር ሕዝብ የሚገላገልበት ደኅንነት ይመጣ ነበር። ከዚያ ወዲያ በእንስሳት መካከል ጠላትነት አይኖርም። የተፈጥሮ አደጋዎች አይከሰቱም። አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር ይመሠረታሉ። የመጨረሻው የእግዚአብሔር

ቃል የኃጢአት ቅጣት ሳይሆን፤ በእግዚአብሔር ላይ ዓመፅን ለማያደርጉ ደኅንነት ነው።

ሰ. የሚረዱ መምጣት፡- ኢየሱስ ክርስቶስን አስመልክቶ ከሌሎች የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ሁሉ በላይ በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ ብዙ ትንቢቶች ቀርበዋል። ከነዚህም ብዙዎቹ ኢየሱስ ክርስቶስ መጀመሪያ ሲመጣ ተፈጽመዋል። የሚከተሉት በትንቢተ ኢሳይያስ ስለ ክርስቶስ ከተተነበዩት ጥቂቶቹ ናቸው፤

- ኢየሱስ አምላክ ነው (ኢሳ. 9:6)።
- ኢየሱስ ሥጋ የለበሰ አምላክ ነው (ኢሳ. 7:14)
- ኢየሱስ በገሊላ ያድጋል (ኢሳ. 9:1-2)።
- ኢየሱስ በጽድቅ ይነግሣል (ኢሳ. 11:1-10)።
- ኢየሱስ ተአምራትን ይሠራል (ኢሳ. 35:5-6)።
- ኢየሱስ በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ይሠራል (ኢሳ. 61:1-2)።
- ኢየሱስ መከራ ይቀበላል፤ ይሞታል፤ ይቀበራል (ኢሳ. 53)።

ሸ. የሚመጣው የእግዚአብሔር መንግሥት፡- (ከትንቢተ ኢሳይያስ ገጽታዎች አንዱ በቅርቡ በእስራኤል ላይ የሚመጣውን፤ ወደፊት በሚከሰተው ሩቅ የጊዜ ገደብ በዓለም ሁሉ ላይ የሚደርሰውን፤ የእግዚአብሔርን ፍርድ ከማየት ሊመጣ ወዳለው የእግዚአብሔር የክብር መንግሥት የሚያደርገው የማያቋርጥ ሂደት ነው።) በዚያ ዘላለማዊ መንግሥት ሁሉም ነገር ይለወጣል። ጦርነት ሁሉ ይጠፋል። በእንስሳት መካከል ያለ ጠላትነት ሳይቀር ድል ይሆናል። በምድር ላይ ሰላምና ጽድቅ ይሰፍናል። በአይሁዶች ይጠሉ የነበሩትን አሕዛብ ጨምሮ ሰዎች ሁሉ እግዚአብሔርን በእውነትና በንጽሕና ያመልኩታል። የኃጢአት መረጃዎች ሁሉ ይወገዳሉ። እግዚአብሔር ሕዝቡን በመከራው ወቅት ለማጽናት የሰጣቸው ተስፋ ይኸው ነበር።

15ኛ ጥያቄ፡- ሀ) በአዲስ ኪዳን ውስጥ እንደተመለከተው፤ የክርስቲያን ተስፋው ምንድን ነው? (ሮሜ 8:18-27፤ 2ኛ ቆሮ. 3:7-18፤ 1ኛ ተሰ. 4:13-18፤ ቲቶ 2:11-14፤ 1ኛ ጴጥ. 1:13፤ 1ኛ ዮሐ. 3:1-3)። ለ) በችግር ጊዜ ይህ ተስፋ የሚያበረታታህ እንዴት ነው?

16ኛ ጥያቄ፡- እነዚህን የትንቢተ ኢሳይያስን ዐበይት ትምህርቶች ከልሳቸው። ሀ) እነዚህን ትምህርቶች ማወቅ ለክርስቲያኖች የሚያስፈልገው ለምንድን ነው? ለ) እነዚህን ትምህርቶች ለቤተ ክርስቲያንህ አባላት የምታስተዋውቅባቸውን መንገዶች ዘርዝር።

ሁለተኛ ቀን

17ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ ምዕራፍ 49-57 አንብብ። በዚህ ትምህርት ጥያቄ አንድ ላይ የቀረቡትን ጥያቄዎች መመለስህን ቀጥል። ሀ) ስለ እግዚአብሔር የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው? ለ) ስለ እግዚአብሔር ሰዎች የተሰጠው መልካምና ክፉ ትምህርት ምንድን ነው? ሐ) በመሪነት ላይ ስለሚገኙ ሰዎች የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው? መ) ስለ ደኅንነት የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው? ሠ) ስለ ወደፊቱ የእግዚአብሔር መንግሥት የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው? ረ) ስለ ዓለም ሕዝቦች የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው?

«የእግዚአብሔር ሰው ፍጹምና ለበጎ ሥራ ሁሉ የተዘጋጀ ይሆን ዘንድ፤ የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ ለትምህርትና ለተግዛጽ ልብንም ለማቅናት በጽድቅም ላለው ምክር ደግሞ ይጠቅማል» (2ኛ ጢሞ. 3:16-17)።

እግዚአብሔር ኢሳይያስ መጽሐፉን እንዲጽፍ ከተጠቀመበት በመቶዎች ከሚቆጠሩ ዓመታት በኋላ፤ ቅዱስ ጳውሎስ ወደ ኋላ መለስ ብሎ የብሉይ ኪዳንን በመመልከት ከእግዚአብሔር ዘንድ መምጣቱን ተገነዘበ። የብሉይ ኪዳን እያንዳንዱ አካልም ዓላማ ነበረው። ብሉይ ኪዳን የእግዚአብሔርን መንገድ አስተምሯል። አንዳንድ ጊዜ እግዚአብሔር የሰዎችን አኗኗር ለማስተካከል የግዛጹ ቃላት ይናገራል። ግን በሁሉም ክፍሎች እግዚአብሔር ሰዎች ለእርሱ እንዴት እንደሚኖሩ ለማሳየት ይፈልጋል።

ይህ በተለይ በኢሳይያስ የትንቢት መጽሐፍ ውስጥ እውነት ሆኖ እናገኘዋለን። እግዚአብሔር ስለ ራሱ፤ ስለ ቅድስናው፤ ስለ ጽድቁ፤ ስለ ኃይሉ፤ ስለ ሉዓላዊ ቁጥጥሩ፤ ስለሚመጣው መንግሥት ሰዎችን አስተምሯል። በተጨማሪም፤ ኢሳይያስ የግዛጹ ምንባቦችንም ጨምሯል። በዚህም እግዚአብሔር መጭውን ፍርድ ላለመጋፈጥ ሕዝቡ አኗኗሩን እንዲለውጥ ለማድረግ ሲሞክር እንመለከታለን። ይህም ግዛጹ ወደ አሕዛብ አገሮች ጭምር ተራዝሞ እናያለን። እግዚአብሔር እነርሱም ቢሆኑ ንስሐ ገብተው እንዲመለሱና በእውነትና በመንፈስ እንዲሰግዱለት ይፈልጋል (ዮሐ. 4:23-24 ተመልከት)። ከዚህም በላይ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ለማበረታታት የተጻፉ በርካታ ምንባቦች አሉ። እነዚህም ከአስቸጋሪዎቹ ጊዜያት ወደፊት አሻግረው የዘላለሙን መንግሥት የሚጠቁሙ ናቸው።

18ኛ ጥያቄ፡- ከትንቢተ ኢሳይያስ ምንባብህ፤ ሀ) ስለ እግዚአብሔር አንድ አዲስ ነገር ያስተማሩህን፤ ለ) አኗኗርህን አስመልክተው የገሠዱህን፤ ሐ)

በተሻለ መንገድ ለእግዚአብሔር እንድትኖር ያዘዘውን አንዳንድ ምንጣቦች ዘርዘር።

የትንቢተ ኢሳይያስ አወቃቀር

የትኛውም ግዙፍ ሕንጻ የሚሠራው በጥሩ መሠረት ላይ ነው። አንድ ታላቅ መጽሐፍም የሚመሠረተው በአንድ ዐቢይ እውነት ላይ ነው። የሮሜ መጽሐፍ ያረፈው ሰው የሚድነው በእምነት እንደሆነና በእምነት መኖሩን እንዲቀጥል በሚያበረታታ ሥነ-መለኮታዊ እውነት ላይ ነው። የኤፌሶን መልእክት መሠረታዊ ትምህርት የቤተ ክርስቲያን ራስ ስለሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። በብሉይ ኪዳን፣ ትንቢተ ዳንኤል የተመሠረተው እግዚአብሔር ሉዓላዊ አምላክ እንደሆነና ለእርሱ ከሁሉም የሚሻል መስሎ በታየው መንገድ የሰዎችን መንግሥት እንደሚቆጣጠር በሚያመለክት እውነት ላይ ነው። በተመሳሳይ መንገድ፣ ትንቢተ ኢሳይያስም የተመሠረተው የእስራኤል አምላክ የሆነው እግዚአብሔር ቅዱስ እንደሆነ በሚያመለክት ቀዳሚ እውነት ላይ ነው። እግዚአብሔር በቅድስናው የሕዝቡንና የዓለምን ነዋሪዎች ኃጢአት ሁሉ ይፈርዳል። በተጨማሪም፣ በቅድስናው እርሱን ለመከተል በመረጡት ሰዎች ላይ ጸጋውን ያፈሳል። ከሕዝቡ ጋር የገባውን ቃል ኪዳን አይዘነጋም። በሚመጣው «የእግዚአብሔር ባሪያ» አማካኝነት ዓለምን ወደ ቀድሞ የውበትና የታዛዥነት ስፍራዋ ይመልሳል።

ከዚህም በላይ በምድር ከሚገኙ ኃይላት ልቆ በመገኘቱና ፈቃዱን ለመፈጸም ስለሚጠቀምባቸው ወይም ተገቢ ሆኖ በሚያገኝበት ወቅት ስለሚፈርድባቸው ቅዱስ ነው። እግዚአብሔር ሕዝቡ እስራኤልን ለመፍረድ በአሦራውያን ተጠቅሟል። ከዚያም ባቢሎናውያንን በመጠቀም አሦራውያንንና የራሱን የይሁዳ ሕዝብ ቀጥቷል። በመቀጠልም በባቢሎናውያን ላይ ከመፍርዱም በላይ ሕዝቡን ከምርኮ ለመመለስ ቂሮስን ተጠቅሟል። በምድር ላይ እርሱን ለማሸነፍ የቻለ ሰው፣ አገር ወይም አምላክ የለም። እግዚአብሔር የእስራኤል ቅዱስ ነው - ልዩ፣ የተለየ፣ ከሁሉም በላይ፣ ሁሉን የሚቆጣጠርና ሁሉን የሚመራ አምላክ! ለምን? ይህንን የሚያደርገው ሕዝቡ ለሆኑት አይሁዶችና ዛሬም መንፈሳዊ ልጆቹ ለሆኑት ለክርስቲያኖች ሲል ነው።

19ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔር ቅዱስ መሆኑ የመጽሐፍ ቅዱስ መሠረታዊ እውነት የሆነው በምን መንገድ ነው? ለ) ይህ እንዴት እንደሚያበረታታህ የሚያሳዩትን ምሳሌዎች ዘርዘር። ሐ) ይህ እውነት በተገቢው መንገድ የማይኖሩትን ክርስቲያኖች እንዴት ሊያስጠነቅቃቸው እንደሚገባ የሚያሳዩትን ምሳሌዎች ዘርዘር።

ትንቢተ ኢሳይያስ የተደራጀው በሦስት ዐበይት ክፍሎች ዙሪያ ነው፤ ክፍል አንድ፡- ኢሳይያስ 1-35፤ ክፍል ሁለት፡- ኢሳይያስ 36-39፤ ክፍል ሦስት፡- ኢሳይያስ 40-66። ኢሳይያስ 36-39 በሕዝቅያስ ዘመን የተፈጸመውን ታሪክ የሚያሳይ አጭር ክፍል ነው። ይህ አጭር ጊዜ የመጽሐፉ መክፈያ መስመር ነው።

ክፍል አንድ፡ ኢሳ. 1-35 በቀዳሚነት የሚያተኩረው በ«ፍርድ» ላይ ነው። የመጽናኛና ስለ መጭው የእግዚአብሔር መንግሥት የሚናገሩ ትንቢቶች አሉ። ይሁንና፡ በሁሉም ምዕራፎች ውስጥ ማለት ይቻላል የአይሁዶችን ኃጢአት የሚኮን አሳቦች ቀርበዋል። ይህም አይሁዶችና ሌሎችም የአሕዛብ መንግሥታት በእግዚአብሔር እንደሚቀጡ በሚያስጠነቅቁ ትንቢቶች የታጀበ ነው። ይህ የመጽሐፉ ክፍል በታሪክ ሥረ-መሠረትነት የሚጠቀመው የአሦርን ኃያል አገር ነው። በኢሳይያስ ዘመን እንደ አሦር ኃያል አገር አልነበረም። ይህም ሆኖ፡ የአሦር መንግሥት በእግዚአብሔር እጅ ውስጥ የሚገኝ በትር ብቻ ነበር (ኢሳ. 10፡5)። እግዚአብሔር ፈቃዱን ለመፈጸም ተጠቅሞበታል። ፍርዱም የእስራኤልን ምርኮና ይሁዳ ንስሐ ገብታ ወደ ታዛዥነት ሕይወት እንድትመለስ ማስጠንቀቅን ያካተተ ነበር።

ክፍል ሁለት፡ ኢሳ. 36-39 የእግዚአብሔር ፍርድ እንዴት እውን ሊሆን እንደቻለ የሚያሳይ ታሪካዊ ትረካ ነው። ይህም መጀመሪያ በአሦር ሠራዊት፡ በኋላ ደግሞ በባቢሎናውያን አማካኝነት የሚከሰት ነበር። በተጨማሪም፡ በባቢሎናውያን ምርኮ ላይ የተጻፈውን የመጨረሻውን አጋማሽ መጽሐፍ ያስተዋውቃል። ኢሳይያስ 36-39 በተሰነጠቀው ዳቦ ውስጥ እንደ ገባ የሥጋ ቁራጭ ነው። በመሆኑም በሁለቱ ታላላቅ የታሪክ ዳቦዎች መካከል ማለትም በኢሳ. 1-35 እና 40-66 የተቀመጠ ታሪካዊ «ሥጋ» እንደሆነ እንረዳለን። ኢሳይያስ 36-39 በሁለት ዐበይት ክፍሎች ይከፈላል። ክፍል አንድ በሆነው በኢሳይያስ 36-37 እግዚአብሔር እንዴት የአሦርን ኃይልና ሠራዊት እንዳሸነፈና እንዳጠፋ ይናገራል። ከእንግዲህ አሦር ለእግዚአብሔር ሕዝብ ማስፈራሪያ አትሆንም ነበር። ክፍል አንድ በትንቢተ ኢሳይያስ የመጀመሪያው ክፍል የሚገኙ ብዙዎቹ ትንቢቶች የሚቋጩበት ነው። ክፍል ሁለት ማለትም ኢሳ. 38-39 ስለሚመጣው የባቢሎን ምርኮ በመግለጽ ሕዝቡን ያስጠነቅቃል። ይሁዳን የሚያጠፋው በወቅቱ የነበረው የአሦር መንግሥት ሳይሆን ወደፊት የሚመጣው የባቢሎን መንግሥት ነበር። ይኸው ሁለተኛ ክፍል የመጽሐፉ ሁለተኛ ክፍል ዓውድ የሆነውን ምርኮ ያስተዋውቃል።

ክፍል ሦስት፡ ኢሳ. 40-66 «መጽናኛት» በሚለው ቃል ዙሪያ ይማከላል። በሕዝቡ ላይ የሚመጣው የእግዚአብሔር ፍርድ

የተረጋገጠ ስለነበር፤ እግዚአብሔር አይሁዶች በምርኮኛነት በሚወሰዱበት ወቅት የሚጽናኑበትን መልእክት ለመስጠት ኢሳይያስን ተጠቀመበት። ይህም መጽናናት የአይሁዶችን ወደ ተስፋዪቱ ምድር መመለስ ያካትት ነበር። ነገር ግን ከዚያም አልፎ ወደሚመጣው መሢሕና የክብረ መንግሥቱ የሚያመለክት ነበር። ይሁዳን የሚያጠፋውና ወደ ምርኮኛነት የሚሰደው የባቢሎን መንግሥት የኢሳይያስ 40-66 ሥረ-መሠረት ነው። የምርኮው መምጣት የተረጋገጠ በመሆኑ፤ ኢሳይያስ ምርኮውን እንዳለፈ ታሪክ በመተረክ አይሁዶች ወደ ምድራቸው እንዲመለሱ ያጽናናቸዋል። የእግዚአብሔርን በረከት የሚያገኙት በአሕዛብ ምድር እየኖሩ ሳይሆን ወደ አገራቸው ፍልስጥኤም በመመለስ ነበር።

የትንቢተ ኢሳይያስ ማውጫ

የትንቢተ ኢሳይያስ መዋቅር ዝርዝር ገለጻ እንደሚከተለው ቀርቧል፤

ክፍል አንድ፡ ኢሳይያስ 1-35

1. የእግዚአብሔር ክስ በኃጢአተኛዋ ይሁዳ ላይ (ኢሳ. 1-6)። እነዚህ ስድስት የመጀመሪያ ምዕራፎች በኢሳይያስ 1-35 ለቀረቡት ትንቢቶች ሥረ-መሠረት ያስጨብጣሉ።

2. በአማኑኤል ላይ ያማከሉ ትንቢቶች (ኢሳ. 7-12)። እነዚህ ስለ ኢየሱስ አስደናቂ ትንቢቶችን የያዙ ምዕራፎች አካዝ በእስራኤልና በሶርያ በሚጠቃበት ወቅት የተፈጸሙ ናቸው። በዚህ ወቅት አሦር ይሁዳን የምታሸንፍ ይመስል ነበር።

3. በአሕዛብ ላይ የተሰጡ ትንቢቶች (ኢሳ. 13-23)። እነዚህ ምዕራፎች «ሽክም» በሚል ቃል ይጀምራሉ። ይህም የተለያዩ አገሮች የሚጋፈጡትን መጭውን ፍርድ በተምሳሌት የሚያመለክት ነው።

4. ስለ መጨረሻው ዘመን የቀረቡ ትንቢቶች (ኢሳ. 24-27)። እነዚህ ምዕራፎች ወደ ዘመን መጨረሻ በመመልከት ታላቁን ፍርድና ቀጥሎ የሚከሰተውን በረከት ይገልጻሉ።

5. የ«ወዮላቸው» ትንቢቶች (ኢሳ. 28-33)። እግዚአብሔር ሕዝቡ የሠራቸውን በርካታ የተለያዩ ኃጢአቶችና የሚጋፈጧቸውን «ዋይታዎች» ወይም ፍርዶች ይዘረዝራል። «ወዮ» የሚለው ቃል በእግዚአብሔር ላይ ኃጢአት በሠሩት ሰዎች ላይ የሚመጣውን ኃዘን ለመግለጽ በዚህ ክፍል ተደጋግሞ ተጠቅሷል።

6. ስለ እግዚአብሔር ቁጣና መጭው ክብር የሚናገሩ ትንቢቶች (ኢሳ. 34-35)። እነዚህ ምዕራፎች ወደ ዋናው ጭብጥ በመመለስ

እግዚአብሔር በኃጢአት ላይ ስለሚያወርደው ፍርድ በመግለጽ፤ ወደፊት ስለሚመጣው የእግዚአብሔር ዘላለማዊ መንግሥት ይጠቁማሉ።

ክፍል ሁለት፡ ኢሳይያስ 36-39

ይህ ታሪካዊ ክፍል በመጀመሪያውና በሁለተኛው ዐበይት ክፍሎች መካከል ያለ አገናኝ ድልድይ ነው። ሁለት ዐበይት ክፍሎች አሉት። የመጀመሪያው ታሪክ የአሦር ሠራዊት የሚሰነዝረው ጥቃትና እግዚአብሔር በቅርቡ ኢየሩሳሌምን ለማጥፋት መወሰኑ ነበር። ታሪኩ ከመጽሐፉ ውስጥ የተካተተው ኢሳይያስና ሌሎችም ነቢያት በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ ያመጧቸው ትንቢቶች በእግዚአብሔር ምሕረትና ኃይል ቢዘገዩም እንኳ መፈጸም መጀመራቸውን ለማሳየት ነበር። ሁለተኛው ታሪክ የሕዝቅያስን መታመምና መዳን፤ ይህንኑም ተከትለው የባቢሎናውያንን ልዑካን መምጣት ያመለክታል። ይህም በበኩሉ ወደ ሁለተኛው የትንቢተ ኢሳይያስ ዐቢይ ክፍል ይመራል። አሦር የጀመረችውን ባቢሎን ትፈጽም ነበር። ይሁዳ ወደ ባቢሎን በምርኮ ይወሰዳል። በምርኮ ውስጥ ሳሉ፤ ተስፋ ከመቁረጥ የሚታደጋቸውን የእግዚአብሔርን ማጽናናት ይሻሉ። እግዚአብሔር ሕዝቡን አልተዋቸውም።

ክፍል ሦስት፡ ኢሳይያስ 40-66

የመጨረሻው የትንቢተ ኢሳይያስ ክፍል በሦስት ይከፈላል። የመጀመሪያዎቹ ሁለት ክፍሎች «ለክፉዎች ሰላም የላቸውም» በሚሉ ቃላት ይጠቃለላሉ (ኢሳ. 48:22፤ 57:21)።

1. እግዚአብሔር ሕዝቡን ነፃ ያወጣል (ኢሳ. 40-48)። የዚህ ክፍል አጽንኦት እግዚአብሔር ሕዝቡን ከምርኮ ለማላቀቅ ቂሮስ የተባለውን የፋርስ ንጉሥ እንደሚጠቀም ነው። እግዚአብሔር በ«ቀባው» ባሪያ (ለመሢሐም ያገለገለ ቃል) አማካኝነት የሚከናወነው ይኸው ነፃ መውጣት መሢሐ ወደሚያመጣው የወደፊት ነጻነት ያመለክት ነበር።

2. አዳኙ የእግዚአብሔር ባሪያ (ኢሳ. 49-57)። እነዚህ ምዕራፎች በመሢሐ በኢየሱስ ክርስቶስ መገለጫዎች የተሞሉ ናቸው። የእግዚአብሔርን ፈቃድ ሙሉ ለሙሉ የሚያሟላው እርሱ ብቻ ስለሆነ፤ የእግዚአብሔር ባሪያ ተብሎ ተጠርቷል። በፍጹም ሰላምና ጽድቅ የሚነግሠው እርሱ ብቻ ነው። ሰዎችን በመፈወስ ምርኮኞችን ነጻ ያወጣል። እንዲሁም ለሕዝቡ ኃጢአት ይሞታል።

3. የእግዚአብሔር የከበሩ የወደፊት ዕቅዶች (ኢሳ. 58-66)። ይህ የመጨረሻው የትንቢተ ኢሳይያስ ክፍል ለእስራኤልና ለዓለም ሕዝብ

ሁሉ ያለውን የእግዚአብሔርን የመጨረሻ ዕቅድ ያሳያል። ከመጀመሪያዎቹ ሰማይና ምድር የተለዩ አዲስ ሰማይና ምድር ይመጣሉ። በመጀመሪያዬቱ ምድር ላይ የፈሰሱት እንባዎች ሁሉ ይታበሳሉ። ይህ ለእግዚአብሔር ሕዝቦች ሁሉ ከፍተኛ መጽናናት ነው።

በአዲስ ኪዳን ውስጥ የትንቢተ ኢሳይያስ ስፍራ

ትንቢተ ኢሳይያስ አንዳንድ ጊዜ የብሉይ ኪዳን «ወንጌል» እየተባለ ይጠራል። ይህም የሆነው ከሌሎች የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ሁሉ ይልቅ ስለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በትንቢተ ኢሳይያስ በርካታ ዝርዝር ትንቢቶች ስለሚገኙ ነው። እንዲያውም በትንቢተ ኢሳይያስ ብቻ በመታገዝ አንድን ሰው በክርስቶስ ወደማመኑ ደረጃ ማድረስ ይቻላል።

20ኛ ጥያቄ፡- ከሚከተሉት ጥቅሶች የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች በኢየሱስ ክርስቶስ መምጣት የተፈጸመ ምን ነገር ከትንቢተ ኢሳይያስ እንደተመለከቱ ዘርዝር፤ ማቴ. 4:14፤8:17፤12:17-21፤ሉቃ. 4:17-19፤ ዮሐ. 1:23፤12:38-41፤ የሐዋ. 8:28-35፤ 28:25-27፤ ሮሜ 9:27-29፤ 29፤ 10:16፤ 20፤ 15:12።

ትንቢተ ኢሳይያስ ከየትኛውም የትንቢት መጽሐፍ በላይ ለአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች በማጣቀሻነት አገልግሏል። እንዲያውም በአዲስ ኪዳን ውስጥ ከ210 ጊዜያት በላይ ተጠቅሶ ይገኛል። የኢየሱስን ልደትና የልጅነት ጊዜያትን አስመልክቶ፤ የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች ትንቢተ ኢሳይያስን ይጠቅሳሉ። ይህም ኢየሱስ ቅዱሳት መጻሕፍትን እንደፈጸመ ለማረጋገጥ ነው።

በኋላም ኢየሱስ አገልግሎቱን ሲጀምር፤ ጸሐፊዎቹ በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ የሚገኙትን «የጌታ ባሪያ» ምንባቦች እንደፈጸመ ያውቁ ነበር። ኢየሱስ ለኃጢአተኞች እንደሚሞት፤ እንደሚቀበርና ከሞትም እንደሚነሣ ኢሳይያስ 53 በዝርዝር ገልጾት ይገኛል። በሐዋርያት ሥራ ውስጥ የኢትዮጵያዊውን ጃንደረባ ስሜት ወደ ወንጌሉ ለመሳብ መንፈስ ቅዱስ የተጠቀመው ትንቢተ ኢሳይያስን ነበር። ጳውሎስም እግዚአብሔር ወደፊት ለእስራኤላውያን ያዘጋጀውን ዕቅድና አይሁዶች ለምን ወንጌሉን እንደማይቀበሉ ለማብራራት ሲፈልግ ያመለከተው ወደ ትንቢተ ኢሳይያስ ነበር። ስለሆነም፤ ትንቢተ ኢሳይያስ እግዚአብሔር በአዲስ ኪዳን ውስጥ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ይሠራ የነበረውን ነገር ለመረዳት በጣም አስፈላጊ መጽሐፍ እንደሆነ እንረዳለን። በዘመናት ሁሉ ትንቢተ ኢሳይያስ ክርስቲያኖች እጅግ የሚወዱት መጽሐፍ መሆኑ አስገራሚ አይደለም።

21ኛ ጥያቄ፡- ሀ) አንድ ሰው ሊያምናቸው የሚያስፈልጉ መሠረታዊ የወንጌል እውነታዎች የትኞቹ ናቸው? ለ) እነዚህ እውነታዎች በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ የሚገኙት እንዴት ነው? ሐ) ኢየሱስ ክርስቶስ የትንቢተ ኢሳይያስን ትንቢቶች ከፍጻሜ እንዳደረሳቸው ማወቁ ክርስቲያኖች መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ የእግዚአብሔር ቃል እንደሆነ ማመናቸውን የሚያጠናክሩት እንዴት ነው?

ሦስተኛ ቀን

22ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ 58-66 አንብብ። በዚህ ትምህርት በጥያቄ አንድ ውስጥ የሚገኙትን ጥያቄዎች መመለሰህን ቀጥል፤ ሀ) ስለ እግዚአብሔር የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው? ለ) ስለ እግዚአብሔር ሰዎች የተሰጠው መልካም ሆነ ክፉ ትምህርት ምንድን ነው? ሐ) ስለ መሪዎች የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው? መ) ስለ ደኅንነት የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው? ሠ) ወደፊት ስለሚመጣው የእግዚአብሔር መንግሥት የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው? ረ) ስለ ዓለም አገሮች የተሰጠው ትምህርት ምንድን ነው?

ስለ ትንቢት የተለያዩ አመለካከቶች

ትንቢትን መተርጎም አስቸጋሪ የሚሆንባቸው ምክንያቶች

በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ አብዛኞቹ ትንቢቶች በሚያስደንቅ ሁኔታ በመጨረሻው ዘመን ስለሚሆኑ ዝርዝር ጉዳዮች ሳይቀር ይናገራሉ። ቀደም ብለን ነቢይ በእግዚአብሔር የተጠራና ስለ እግዚአብሔር ሕዝብ መልእክት የተሰጠው ሰው እንደሆነ ተመልክተናል። አብዛኞቹ የነቢያት መልእክቶች የሚያተኩሩት የእግዚአብሔር ሕዝቦች በሚገኙባቸው የቅርብ ሁኔታዎች ላይ ነው። ይህም ስለ ኃጢአታቸው፣ ንስሐ መግባት እንደሚያስፈልጋቸው፣ ከጠላቶቻቸው ውጊያ ነፃ እንደሚሆኑ፣ ወዘተ. . . ነው። ይህም ሆኖ፣ እግዚአብሔር ከዚህ ባነሰ ደረጃ ወደፊት ስለሚሆኑትም ነገሮች ይናገራል። እንዲያውም፣ አንድ ሰው እንደገመተው የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶች መጀመሪያ በሚጻፉበት ወቅት አንድ አምስተኛው ወደፊት የሚከሰቱትን ጉዳዮች የሚያመለክቱ ነበሩ። እግዚአብሔር የወደፊቱም አምላክ በመሆኑ፣ ያለፈውንም ሆነ የወደፊቱን ያውቃል። ስለሆነም፣ ወደፊት የሚከሰቱትን ዐበይት ነገሮች እንደሚነግረን እንጠብቃለን።

23ኛ ጥያቄ፡- ሀ) አንድ ክርስቲያን ተንብዮ ከመፈጸሙ በፊት ከአንድ እስከ አምስት ዓመታት የፈጀ ትንቢት ጻፍ። ትንቢቱ በተፈጸመበት ወቅት የክርስቲያኖቹ ምላሽ ምን ነበር? ለ) ኢሳይያስ ከ700 ዓመታት በኋላ የሚፈጸሙትን ነገሮች በትክክል መተንበዩ እግዚአብሔርን እንድናመሰግን

የሚያደርገን ለምንድን ነው? ስለ እግዚአብሔርና ስለ ቃሉ ከዚህ ምን እንማራለን?

አንድ ሰው በቤተ ክርስቲያናችን ከአንድ ዓመት በኋላ ስለሚፈጸመው ነገር ሲተነብይ ስንሰማ እንደነቃለን። ይህም እግዚአብሔር አሁንም ለሰው ልጅ እንደሚናገር በማስረዳት የሚያበረታታን ሲሆን፤ እርሱ የወደፊትም አምላክ እንደሆነ ያሳያል። በተለይም እግዚአብሔር ለኢሳይያስ የሰጠውን ትንቢት በምንመለከትበት ጊዜ የበለጠ እንገረማለን። ኢሳይያስ ስለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ምድር መምጣት የሰጣቸው ትንቢቶች ከመፈጸማቸው 700 ዓመታት ቀደም ብለው የተነገሩ ነበሩ። አሁንም 2700 ዓመታት የሞላቸው ገና ወደፊት የሚፈጸሙ ስለ መጨረሻው ዘመን የተነገሩ ትንቢቶች አሉ። እግዚአብሔር ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ የመጀመሪያው ምጽአት የተነገሩትን ትንቢቶች እንደፈጸመ ሁሉ፤ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት የተነገሩትንም ትንቢቶች ይፈጽማቸዋል።

እንደ ትንቢተ ኢሳይያስ ባሉት መጻሕፍት ውስጥ ትንቢትን በምናጠናበት ጊዜ፤ ሙሉ ለሙሉ እርግጠኛ ሆኖ መተርጎሙ አዳጋች ይሆናል። ይህ በተለይ በኢሳይያስ ዘመን ለኖሩትና ወደፊት ምን እንደሚሆን ሲተነብይ ለሰሙት ሰዎች እውነት መሆኑ አያጠራጥርም። ትንቢተ ኢሳይያስን በምናጠናበት ጊዜ፤ ኢሳይያስ ስለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተነበያቸው ነገሮች የመጀመሪያውና የሁለተኛው ምጽአት ድብልቅ መሆናቸውን እንመለከታለን። ለዚህ ነበር እንግዲህ በኢየሱስ ዘመን የነበሩት ሰዎች ኢየሱስ ክርስቶስን የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች ፍጻሜ አድርገው ለመቀበል የከበዳቸው። ኢየሱስ አንዳንድ የብሉይ ኪዳን ትንቢቶችን እንደፈጸመና የመሢሔ መምጣት በሁለት የተለያዩ ክፍለ-ጊዜያት ማለትም በመጀመሪያውና በሁለተኛው ምጽአት እንደተከፈለ የተገነዘቡት ወደ ሰማይ ካረገ በኋላ ነበር።

ይህ የተለያዩ የትንቢት የጊዜ ክልሎችን ለያይቶ የማየቱ ችግር «ትንቢታዊ ራእይ» ተብሎ የሚጠራው ነገር ውጤት ነው። አሳቡን እንዲህ ብለን ለማብራራት እንሞክራለን። አንተ ከአንድ ተራራ ጫፍ ላይ ቆመሃል እንበል። ከፊትህ አንድ ሰፊ ሸለቆ አለ። ወደፊት ራቅ ብሎ ሌላ ተራራ ይታይሃል። ከዚያ ተራራ በስተጀርባ ሌላ ተራራ ሊኖር ይችላል። ከአንተ እይታ አንጻር፤ ሁለቱ የተራራቱ ተራራዎች አብረው ያሉ ይመስልሃል። ከቆምህበት ስፍራ ለማየት የማትችለው ነገር በሁለቱ የተራራቱ ተራሮች መካከል ሌላ ሸለቆ እንደሚገኝ ነው።

የብሉይ ኪዳን ነቢያት ነገር እንዲሁ ነው። ለምሳሌ፡ ኢሳይያስ የኖረው ከኢየሱስ ክርስቶስ ልደት ሰባት መቶ ዓመታት ቀደም ብሎ ነው። የእግዚአብሔር መንፈስ ወደፊት የሚሆነውን ነገር አሳየው። በሰባት መቶ ዓመታት ሸለቆ ውስጥ የኢየሱስ ክርስቶስን የመጀመሪያ ምጽአት፣ ማለትም ልደቱን፣ ሞቱንና ትንሣኤውን ክርቀት ተመለከተ። በተጨማሪም፣ የሁለተኛውን ምጽአት ሁለተኛ ተራራ፣ ማለትም በክብር መንገዱን፣ በሕዝቦች ላይ መፍረዱን፣ ወዘተ. . . ተመለከተ። ኢየሱስ ክርስቶስ ከመወለዱ ከሰባት መቶ ዓመታት በፊት እንደተመለከተው፣ ይህ ሁለተኛው ተራራ ከመጀመሪያው ብዙም ሳይቆይ የሚደረስ መስሎት ነበር። በመሢሔ የመጀመሪያና ሁለተኛ ምጽአት መካከል የሚገኘውን የጊዜ ሸለቆ (ከሁለት ሺህ ዓመታት) በላይ ሊመለከት አልቻለም። በኢየሱስ ክርስቶስ የመጀመሪያና ዳግም ምጽአት መካከል የጊዜ ሸለቆ እንደሚኖር ሰዎች የተረዱት ወደ ሰማይ ካረገ በኋላ ነበር።

ስለ ወደፊት ክስተቶች ዛሬ በክርስቲያኖች መካከል ለምን ይህን ያህል ውዝግብ እንደሚታይ ለማብራራት ከሚረዱን እውነታዎች አንዱ ይኼ ነው። ከሁለት ሺህ ዓመታት በፊት በብሉይና አዲስ ኪዳን የተሰጡት ትንቢቶች በመጨረሻው ዘመን የሚፈጸሙትን በርካታ ነገሮች በግልጽ ለይተው አያሳዩም። በክርስቲያኖች ንጥቀትና በኢየሱስ መመለስ መካከል ትንሽ የጊዜ ክፍተት ይኖር ይሆን? ወይስ ሁለቱም በአንድ ጊዜ ነው የሚፈጸሙት? የመጨረሻው ዘመን አመለካከቶች በክርስቲያኖች መካከል ክፍፍልን ከፈጠሩባቸው ምክንያቶች አንደኛው ይኸው ነው።

ክርስቲያኖች ስለ መጨረሻው ዘመን የሚይዟቸው አቋሞች ትንቢተ ኢሳይያስንም ሆነ ሌሎች ትንቢታዊ መጻሕፍትን እንዴት እንደሚተረጉሙ ከፍተኛ ተጽዕኖ ያደርግባቸዋል። አንድ ሰው በመጨረሻው ዘመን የክስተቶች ቅደም-ተከተል እንዴት እንደሚፈጸም በአንድ በኩል ከተረዳ፣ የመጨረሻውን ዘመን የሚመለከቱትን ትንቢቶች ከዚያው አንጻር ይተረጉማቸዋል። ሌላው ደግሞ የክስተቶችን ቅደም-ተከተል በሌላ መንገድ ከተረዳ፣ አንዱን የትንቢት ክፍል ከላይኛው በተለየ መንገድ ይተረጎመዋል። ስለሆነም፣ ትንቢተ ኢሳይያስን በምንተረጎምበት ወቅት ሰዎች ስለ መጨረሻው ዘመን ያላቸውን ግንዛቤና ይህንንም ግንዛቤ ለምን እንደሚያራምዱ እንመለከታለን። ከዚያም ከትንቢተ ኢሳይያስ አንድን ምንባብ ለምን በአንድ መንገድ እንደምንተረጎምና ሌሎች ደግሞ ለምን በተለየ መንገድ ሊተረጉሙ እንደሚችሉ እንመለከታለን።

በመጨረሻው ዘመን ላይ ለምን የተለያዩ አተረጓጎሞች እንደሚታዩ

መጽሐፍ ቅዱስ በብዙ መንገዶች የሚተረጎመው ለምንድን ነው? ስለ መንፈስ ቅዱስ፣ አንድ ሰው ደኅንነቱን ያጣ እንደሆነ ወይም ስለ መጨረሻው ዘመን የተለያዩ በርካታ ግንዛቤዎች ያሉት ለምንድን ነው? ጌታን የሚወዱ ክርስቲያኖች ተመሳሳይ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶችን እያነበቡ በተለያዩ መንገዶች የመተርጎማቸው እውነታ ብዙ ክርስቲያኖች በማይስማሙባቸው ጉዳዮች ላይ ከመጠን በላይ ግትሮች እንዳንሆን ሊያስጠነቅቀን ይገባል።

እያንዳንዱ ሰው ወደ መጽሐፍ ቅዱሱ የሚመጣው ከግንዛቤው ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ አንዳንድ ቀደምት አሳቦች ይዞ ነው። የቤተ ክርስቲያን ሥረ መሠረትህ ካሪዝማቲክ ከሆነ፣ መጽሐፍ ቅዱስን በተለይም የሐዋርያትን ሥራ የምትተረጉመው ከዚያው ግንዛቤ አንጻር ነው። ነገሮችን ከራስህ በተለየ መንገድ መመልከቱ አዳጋች ይሆንብሃል። በመሆኑም፣ ሌሎች ክርስቲያኖች በአንድ ምንባብ ውስጥ ስለ መንፈስ ቅዱስ የተጻፈውን አሳብ ለምን ከአንተ አሳብ በተለየ መንገድ እንደሚተረጉሙ ለመረዳት ትቸገራለህ። በተመሳሳይ መንገድ ወደ ትንቢት ትርጓሜ ስንመጣም ቀደም ብለው በአእምሯችን የተቀመጡት አሳቦች ተጽዕኖ ያሳድሩብናል። ይህንን ችግር ለማስወገድ ልንወስዳቸው ከሚገቡን እርምጃዎች አንዱ ቀደም ብለው በአእምሯችን የተቀመጡት አሳቦች ከየት እንደሚመጡና እነዚህም አሳቦች አተረጓጎማችንን እንዴት እንደሚጸናወቱት መረዳት ነው። ለዚህ ነው የተለያዩ አተረጓጎም የሚያቀርቡትን ምሑራን መጻሕፍት ማንበብ የሚያስፈልገው። ይህም አንድን ምንባብ በተለያዩ መንገዶች ለማየትና የራሳችንን አተረጓጎም ከሌሎች ጋር ለማነጻጸር ይረዳል።

በመጽሐፍ ቅዱስ ግንዛቤያችን ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ ቀደምት አሳቦች መኖራቸው በተለያዩ ዓይነት መነጽሮች (ወይም የተለያዩ ቀለም ባላቸው ጠርሙሶች) ሊብራራ ይችላል። የማየት ችሎታው የቀነሰበት ዓይን መነጽር ያስፈልገዋል። እንዲህ ዓይነት ዓይን ያለው ሰው መነጽር ካላደረገ ነገሮች ሁሉ ግልጽ አይሆኑለትም። መነጽሮች ነገሮችን የበለጠ ግልጽ ለማድረግ ይረዳሉ። እንደዚሁም አንድ ሰው እውነቶቹን፣ በተለይም ስለ መጨረሻው ዘመን እግዚአብሔር የሚናገረውን ለመረዳት መጽሐፍ ቅዱስን በሚገባ ካላጠና፣ ነዚህ እውነቶች ግልጽ አይሆኑለትም። እናም መነጽሩ በቂ የሆነ የመጽሐፍ ቅዱስ እውቀት ነው።

አንድ ሰው የመጨረሻውን ዘመን እውነት «ለማየት» በቂ እውቀት ቢኖረውም እንኳ የተለያዩ ሰዎች ያንኑ እውነት በሌላ መንገድ ሊያዩት ይችላሉ። አንተ ወደ ፀሐይ እየወጣህ ነው እንበል። ፀሐይ ዓይንህን እንዳትጎዳው በርካታ የፀሐይ መነጽሮችን ገዝተሃል። ከነዚህም መነጽሮች አንዱ ጥቁር አረንጓዴ፣ ሌላው ሐምራዊ፣ የተቀረው ደግሞ ቢጫ ቀለም አለው። ሦስቱም ዓይንህ ሳይጎዳ ደማቁን የፀሐይ ብርሃን እንድትመለከት ይረዱሃል። ይሁንና፣ እያንዳንዳቸው ዓለምን የምታይበትን ሁኔታ ይለውጡታል። ያለ መነጽር አንድ ዓይነት መልክ ይኖረዋል። ጥቁር አረንጓዴ መነጽር ስታደርግ ሁሉም ነገር ወደ አረንጓዴነት ይቀየራል። ሐምራዊና ቢጫ መነጽሮችም ነገሮችን በተፈጥሯዊ ብርሃን ከሚታዩበት ወይም ከአረንጓዴው ይለዩታል። (በዙሪያህ ያለውን ዓለም በሦስት የተለያዩ ቀለማት ባሏቸው ጠርሙሶች የምትመለከት ከሆነም ተመሳሳይ ነገር ይከሰታል። የፀሐይ መነጽር የማትጠቀም ከሆነ፣ ከጠርሙሶቹ ውስጥ ቡኒ፣ አረንጓዴና ቢጫ መስተዋት ውሰድና በእነርሱ ተጠቅመህ ለማየት ሞክር። በሌሎች ቀለማት ስትመለከት ዓለም እንዴት የሚለወጥ እንደሚመስል አጤን። ዓለም ከመነጽሮቹ ቀለም የተነሣ የምትለወጥ ትመስላለች እንጂ አትለወጥም።) ይህም በመጽሐፍ ቅዱስ የትንቢት ክፍሎች ውስጥ የምንመለከተውን ነገር ያብራራል። እውነቶቹ አይለወጡም። ነገር ግን ቀደም ብለን በጭንቅላታችን የያዝናቸው አሳቦች እነዚያ እውነቶች ምን እንደሚመስሉ ይለወጧቸዋል። ማስታወስ የሚገባን እንግዲህ ማናችንም መቶ በመቶ በግልጽ ማየት እንደማንችል ነው። ቅዱስ ጳውሎስ በምድር ላይ እስካለን ድረስ በድንግዝግዝ ብርሃን እንደምንመለከት ገልጾአል (1ኛ ቆሮ. 13፡9-12)። እያንዳንዳችን አንድ የሆነ ቀለም ያለው «የትርጓሜ መነጽር» አድርገናል። ይህም የመጽሐፍ ቅዱስን ትንቢቶች በምንመለከትበት ሁኔታ ላይ ተጽዕኖ ያሳድራል።

24ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ማናችንም ነገሮችን ሙሉ ለሙሉ በትክክል ያለመተርጎማችን እውነታ ከእኛ የተለየ ግንዛቤ ካላቸው ሰዎች ጋር በሚኖረን ዝምድና ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድረው እንዴት ነው? ለ) ሰዎች አንድን ነገር አይተው ከተለያዩ ግንዛቤዎች ላይ የሚደርሱባቸውን ነገሮች በምሳሌነት ዘርዝር።

ዛሬ ዓለማችንን ስንመለከት፣ ኢየሱስ ክርስቶስ ሊመለስ በተቃረበባቸው «የመጨረሻዎቹ ጊዜያት» ላይ እንደምንገኝ የሚጠቁሙ ብዙ ነገሮች አሉ። በዓለም ሁሉ ሰዎች መጽሐፍ ቅዱስ ስለ መጨረሻው ዘመን በሚናገራቸው ነገሮች ላይ የበለጠ እየተሳቡ መጥተዋል። በርካታ ክርስቲያን ጸሐፊዎች አንዳንድ ክስተቶችን

በመጠቆም ፍጻሜው እንደተቃረበ በትክክል የሚያሳዩ እንደሆኑ ይገልጻሉ። ይሁንና፡ የመጨረሻው ዘመን በሚመጣበት ሁኔታ ላይ የተለያዩ ግንዛቤዎች ስላሉ፡ አንዳንድ ጊዜ ክርስቲያኖች ስለዚህ ጉዳይ እርስ በርሳቸው ይከራከራሉ። ወደ በኋላ ወደዚህ ከሚያደርሱት ምክንያቶች አንዳንዶችን እንመለከታለን። ይሁንና፡ ስለ መጨረሻው ዘመን በሚነሣው በየትኛውም ውይይት በመጽሐፍ ቅዱስ የሚያምኑ ክርስቲያኖች ሁሉ እንደሚስማሙ ልናስታውስ ይገባል። የሚከተሉት ነጥቦች ሁሉም ክርስቲያኖች የሚጋሯቸው መሠረቶች ናቸው።

1. ክርስቲያኖች የሰው ነፍስ ለዘላለም እንደምትኖር ያምናሉ። ሞት የህላዌ ፍጻሜ እንዳልሆነ ያምናሉ። ነፍስ መኖሯን ትቀጥላለች። አንድ ቀን እግዚአብሔር ሰውነትን ከሞት በማስነሣት ለሰውዬው የትንሣኤ አካል ይሰጠዋል።

2. ክርስቲያኖች በሞትና ትንሣኤ መካከል ነፍስ ከሰውነት ተለይታ መኖር የምትቀጥልበት ጊዜያዊ ደረጃ እንዳለ ያምናሉ። የአማኞች ነፍስ ከጌታ ጋር ትሆናለች። የማያምኑ ሰዎች ነፍስ በጊዜያዊ የሥቃይ ስፍራ ትቆያለች።

3. ክርስቲያኖች ለሰዎች ሁሉ ወደፊት ፍርድ እንዳለ ያምናሉ። አማኞች በተግባራቸውና ሕይወታቸውን ለእግዚአብሔር ክብር በመኖራቸው አኳያ ይፈረድባቸዋል። የተለያዩ ሽልማቶችንም ይቀባሉ። የማያምኑ ሰዎች ደግሞ ለተግባራቸው ብቻ ሳይሆን፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ባለማመናቸውም ይፈረድባቸዋል። የፍርዳቸውም ፍጻሜ ዘላለማዊ ኩነጌ ነው።

4. ክርስቲያኖች አንድ ቀን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከሰማይ የእርሱ ወደሆኑት እንደሚመጣ ያምናሉ።

5. በተጨማሪም፡ ሰዎች አንድም በሲኦል ውስጥ አልያም በአዲስ ሰማይና በአዲስ ምድር ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር የሚኖሩበት ዘላለማዊ መንግሥት እንዳለ ያምናሉ።

ክርስቲያኖች በመጨረሻው ዘመን ክስተቶች ለምን እንደሚለያዩ የሚያስረዱ ሦስት ዐበይት ምክንያቶች አሉ።

ሀ. ትንቢታዊ እይታ የመጨረሻውን ዘመን የጊዜ አካሄድ በግልጽ አይለይም። ቀደም ብለን እንደተመለከትነው፡ ነቢያት በሚጽፉበት ወቅት የጊዜ ግንዛቤ አልነበራቸውም። እንደ ነቢያት ወደፊት አርቀው መመልከታቸው የኢየሱስን ሁለት ምጽአቶች እንዳይለያዩ አቅቧቸዋል። ኢየሱስ መጀመሪያ እስከመጣ በት ጊዜ ድረስ በትንቢቱ ሁለት ከፍሎች መካከል ከሁለት ሺህ ዓመታት የሚበልጥ የጊዜ ክፍተት

እንደሚኖር ሰዎች ሊረዱ አልቻሉም። አሁን እኛ የምንኖረው ከክርስቶስ የመጀመሪያው ምጽአት በኋላ በመሆኑ፤ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ የመጀመሪያ ምጽአት የተነገሩት ትንቢቶች እንዴት እንደተፈጸሙ በትክክል ልንመለከት እንችላለን።

25ኛ ጥያቄ፡- ኢዩሌል 2:28-32 ተመልከት። ሀ) ከነዚህ ጥቅሶች በዕለተ ጴንጠቆስጤ የተፈጸመው የትኛው ክፍል ነው? ለ) በዕለተ ጴንጠቆስጤ ያልተፈጸመው የትኛው ክፍል ነው? ሐ) የዚህን ጥቅስ አንደኛ ክፍል ከሁለተኛው የሚለይ የሁለት ሺህ ዓመታት ጊዜ እንደሚኖር መረዳት አስቸጋሪ የሚሆነው ለምንድን ነው?

ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት የተነገሩ ትንቢቶች እንዴት እንደሚፈጸሙ በርግጠኛነት ልንናገር የምንችለው እርሱ ከመጣ በኋላ ብቻ ነው። ያኔ ወደ ኋላ ዞር ብለን ስንመለከት ሁሉም ነገር ትርጉም ይኖረዋል። ይሁንና፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ከመመለሱ በፊት የመጨረሻ ዘመን ከስተቶች እንዴት እንደሚፈጸሙ ማንም ሰው ሙሉ መረዳት ሊኖረው አይችልም። ቅደም ተከተላቸውን፤ አንዱ ከስተት ከሌላው ጋር የሚኖረውን የጊዜ ርዝመት፤ ወዘተ. . . በትክክል ልንረዳ አንችልም። በግምት ልንናገር ብንችልም፤ ግምታችን ትሕትና የተሞላበት ሊሆን ይገባል።

«ትንቢታዊ እይታን» ሙሉ ለሙሉ ለመተርጎም ከባድ የሚያደርገው ሁለተኛው ነገር «ድርብ ትንበያ» የሚባለው ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አንዱ ከስተት የሌላው ምሳሌ እንደሆነ የሚያሳዩ መረጃዎች አሉ። ለምሳሌ፤ ይሁዳን አጥቅታ ወደ ምርኮ የወሰደቸው ባቢሎን በአይሁዶችና በክርስቲያኖች ላይ ስደት ያመጣቸው የሮም ምሳሌ ሆናለች (1ኛ ጴጥ. 5:13)። ይሁንና፤ ባቢሎን በመጨረሻው ዘመን የሚመጣው የፍጻሜው ክፉ መንግሥትም ተምሳሌት ነች (ራእ. 14:8፤ 16:19)። በመጽሐፍ ቅዱስ ሁሉ ውስጥ የሚታዩ የዚህ ዓይነት ተምሳሌቶች አሉ። የዘጸአት ታሪክና የእግዚአብሔር ሕዝብ ነፃ መውጣትም በትንቢት መጻሕፍት ሁሉ ውስጥ የሚታይ ሌላው ምሳሌ ነው። የዚህ ዓይነቱ የተምሳሌት አጠቃቀም አንዳንድ የወደፊት ከስተቶችን እንዴት እንደምንረዳ ለማወቅ ያስቸግራል። የእግዚአብሔርን ሕዝብ ጭቆናና መንፈሳዊ ነፃ መውጣት ለመወከል «በተምሳሌትነት» ይወሰዱ ወይስ እንደ ጥንቷ ባቢሎን የእግዚአብሔርን ፊት በጦርነት የሚገጥም ቀጥተኛ መንግሥት ይነሣል? ምሑራን እነዚህን ተምሳሌቶች በተለያዩ መንገዶች ስለሚረዱቸው፤ እነዚህ ተምሳሌቶች የሚገኙባቸውን ምንባቦች በተለያዩ መንገዶች ይተረጉማሉ።

ለ. የመጽሐፍ ቅዱስ ምሑራን የማይስማሙበት ሁለተኛው ነጥብ በወደፊቱ የእግዚአብሔር ዕቅድ ውስጥ የእስራኤል ስፍራ ምን እንደሚሆን ነው።

ወደፊት የሚከሰቱትን ዋና ዋና ዝርዝር ጉዳዮች አስመልክቶ አለመስማማቶች ከሚነሡባቸው መሠረታዊ ምክንያቶች አንዱ ክርስቲያኖች በእግዚአብሔር ዘላለማዊ ዕቅድ ውስጥ የእስራኤል ስፍራ ምን እንደሚሆን ባለመስማማታቸው ነው። እግዚአብሔር ለእስራኤል ሕዝብ ሌሎች ዕቅዶች አሉት? በአብርሃም አማካኝነት እግዚአብሔር እስራኤል የተባለ አገር እንዳስነሣ እናውቃለን። እግዚአብሔር በሙሴ አማካኝነት ትእዛዛትን የሰጠው ለእስራኤል ነበር። እግዚአብሔር የተስፋ ምድር እንደሚሰጥ ቃል የገባውና እንደ ቃሉም የሰጠው ለእስራኤል ሕዝብ ነበር። እግዚአብሔር የነገሥታት ሐረግ እንደሚመዘዝ የተናገረው ከይሁዳ ነገድ ውስጥ ለሚገኘው ዳዊት ነበር ።

ይሁንና፤ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን ከተዉት በኋላ እግዚአብሔር ከእስራኤል ሕዝብ ጋር ግንኙነት ማድረግ አቁሞ ይሆን? እግዚአብሔር ለእስራኤል ሕዝብ የሰጣቸው የተስፋ ቃሎች ሁሉ በማመናቸውና በመታዘዛቸው ቅድመ-ሁኔታ ላይ የተመሠረቱ ነበሩ? አሁን ለእስራኤል የተገባውን የተስፋ ቃል በመንፈሳዊ መንገድ የምትቀበለው ቤተ ክርስቲያን ናት? ወይስ እግዚአብሔር ለመጠበቅ የሚገደድባቸውን ዘላለማዊ የተስፋ ቃሎች ነው ለእስራኤል የሰጠው? እግዚአብሔር ሊዋሽ ስለማይችል፤ ለእስራኤላውያን የተስፋ ቃሎችን ከገባላቸው እነዚያን የተስፋ ቃሎች የመፈጸም ግዴታ አይኖርበትምን? እነዚያን የተስፋ ቃሎች ለመፈጸም ብቸኛው መንገድ እስራኤልን ተስፋ ወደተገባላቸው ምድር መመለስና ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ንጉሥ ከኢየሩሳሌም መግዛት ነው? ለነዚህ ሁሉ ጥያቄዎች የሚሰጠው መልስ አንድ ሰው ስለ እስራኤልና ስለ መሢሔ፤ ብሎም ስለ ወደ ፊቱ ግዛቱ የሚመለከትበትን ሁኔታ ይወስናል።

አንድ ሰው እግዚአብሔር ከእንግዲህ ወዲህ ለእስራኤል ሌላ ዕቅድ እንደሌለውና የተስፋ ቃሎቹ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በተምሳሌታዊ መንገድ እንደተፈጸሙ የሚያምን ከሆነ፤ ትንቢቶቹን በሙሉ በዚሁ ተምሳሌት በመተርጎም ከቤተ ክርስቲያን ጋር ያዛምዳቸዋል። ነገር ግን አንድ ሰው እግዚአብሔር አሁንም ለእስራኤል ዕቅድ እንዳለውና ለነርሱ የተሰጡት የተስፋ ቃሎች ለራሳቸው እንጂ ለቤተ ክርስቲያን መፈጸም እንደሌለባቸው የሚያምን ከሆነ፤ ትንቢቶቹን በቀጥታ በመተርጎም ከቤተ ክርስቲያን ጋር ሳይሆን ከእስራኤል ጋር ያዛምዳቸዋል።

26ኛ ጥያቄ፡- ከላይ የተነሡትን ጥያቄዎች እንዴት ትመልሳለህ? እግዚአብሔር ለእስራኤል የሰጣቸው የተስፋ ቃሎች ለማን መፈጸም አለባቸው ብለህ ታስባለህ? ለእስራኤል ወይስ ለቤተ ክርስቲያን? ለመልስህ ምክንያት ስጥ።

ብሉይ ኪዳንን ስንመለከት፡ እግዚአብሔር ከእስራኤል ጋር ያደረጋቸውና ስለ እስራኤል በሚኖረን ግንዛቤ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ አራት ዐበይት ቃል ኪዳኖች አሉ። እነዚህ አራት ቃል ኪዳኖች እግዚአብሔር የገባውን የተስፋ ቃል ይፈጽም ዘንድ የሚያስፈልጉ ቅድመ ሁኔታዎች ይመስሉሃል? ወይስ እግዚአብሔር የእስራኤላውያንን ታዛዥነት ከግንዛቤ ሳያስገባ በቅድመ ሁኔታዎች ላይ የማይደገፉ የተስፋ ቃሎችን ነው የሰጣቸው? መልስህ በትንቢተ ኢሳይያስ የቀረቡትን ትንቢቶች ለመረዳት ወሳኝ ከሆኑት ዐበይት ነገሮች አንዱ ነው።

27ኛ ጥያቄ፡- የሚከተሉትን ምንባቦች ከመጽሐፍ ቅዱስ በጥንቃቄ አንብብ፤ ዘፍጥ. 12:1-3፤ ዘዳ. 30:1-10፤ 2ኛ ሳሙ. 7:11-16 (1ኛ ዜና 28:4-10)፤ ኤር. 31:31-34። ሀ) በእነዚህ በእያንዳንዳቸው አራት ቃል ኪዳኖች ውስጥ እግዚአብሔር የሰጣቸውን የተስፋ ቃሎች ዘርዝር። ለ) ሰው የተወሰኑ ቅድመ ሁኔታዎችን በማሟላቱ ላይ የተመሠረቱ የተስፋ ቃሎች ይመስላሃል? ወይስ የሰውን ታዛዥነት ሳይመለከቱና በእግዚአብሔር የተስፋ ቃሎች ላይ ብቻ የተመሠረቱ ናቸው? ለምን እንደዚያ አሰብህ?

ከእስራኤላውያን ጋር የመጀመሪያው ቃል ኪዳን የተደረገው በአባታቸው በአብርሃም በኩል ነበር። የመጀመሪያው ቃል ኪዳን እንደመሆኑ፡ ይህ እግዚአብሔር ከእስራኤል ጋር ያደረጋቸው የሌሎች ቃል ኪዳኖች ሁሉ ምንጭና መሠረት ነበር። ይህ የመጀመሪያው ቃል ኪዳን በኋላ ተስፋፍቶ ይገኛል (ዘፍጥ. 12:6-7፤ 13:14-17፤ 5:1-21፤ 17:1-14፤ 22:15-18 ተመልከት)። እግዚአብሔር ለአብርሃም ከገባው ቃል ኪዳን ውስጥ ጠቅላላውን ሕዝብ የሚመለከቱ ሦስት ዐበይት የተስፋ ቃሎች አሉ።

1. አብርሃም ታላቅ ሕዝብ እንደሚሆን፡
2. ሕዝቡ እንደ ዘላለማዊ ርስታቸው ከነፃንን እንደሚወርሱ (ዘፍጥ. 17:8)፡
3. ቃል ኪዳኑ ለዘላለም ከአብርሃም ዘሮች ጋር እንደሚሆን።

እነዚህን የተስፋ ቃሎች ስንመለከት፡ «እነዚህ የተስፋ ቃሎች ከአብርሃም ዘሮች ምንም ቅድመ-ሁኔታ ሳይፈልጉ እንዲሁ የተደረጉ ናቸው? እነዚህ የተስፋ ቃሎች እግዚአብሔር ለአብርሃም ተስፋ

እንደሰጠው ተፈጽመዋል? ካልሆነስ፤ እነዚህ የተስፋ ቃሎች ወደፊት ለእስራኤል የሚፈጸሙ ናቸው? ወይስ እነዚህ የተስፋ ቃሎች አሁን ለቤተ ክርስቲያን ተፈጽመዋል?» ብለን መጠየቅ አለብን።

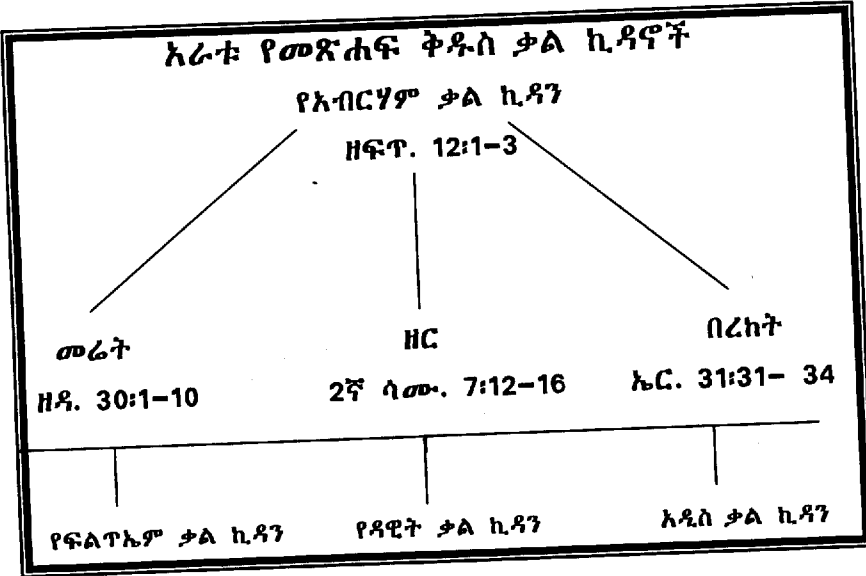
በዘዳግም 30፥ እግዚአብሔር ለእስራኤል ሕዝብ ሌላ የተስፋ ቃል ሰጥቷቸዋል። በዚህ ጊዜ የተስፋ ቃሉ የሚያመለክተው እግዚአብሔር ቀደም ሲል ከ400 ዓመታት በፊት ለአብርሃም የሰጠውን የተስፋ ቃል ነበር። ምንም እንኳ እግዚአብሔር ለጊዜው ከምድሪቱ እንደሚወጡ ቢናገርም፤ አንድ ቀን መሢሐ እንደሚመጣ የተስፋ ቃል ሰጥቷቸዋል (ቁ. 3-6)፤ እስራኤል የእግዚአብሔርን ሙሉ በረከት ወደምትቀበልበት ምድር ትመለሳለች (ቁ. 5፥ 9)። ከብዙ ዓመታት በኋላ በምርኮ ዘመን፤ እግዚአብሔር ይህንኑ የተስፋ ቃል ዳግም አጠናክሯል (ሕዝ. 37)። አሁንም ጥያቄዎች በአእምሯችን ውስጥ አሉ። እነዚህ የተስፋ ቃሎች ተፈጽመው ይሆን? እስራኤል ተስፋ የተገባላትን ምድር ሁሉ ወርሳለች? ወይስ አንድ ቀን መውረሳቸው አይቀርም? ቅድመ-ሁኔታ የሌለው ዘላለማዊ የተስፋ ቃል ነው፤ ወይስ በቅድመ-ሁኔታ ላይ የተመሠረተና ባለማመናቸው ምክንያት ሊያገኙት ያልቻሉት ነው? ቤተ ክርስቲያን በተወሰነ ደረጃም ቢሆን እነዚህን የተስፋ ቃሎች ታሟላለች?

ለዳዊት የተሰጠው የዳዊት ቃል ኪዳን፤ ለዘላለም የዳዊትን ዙፋንና መንግሥት የሚመሠርት «ዘር» እንደሚኖረው ቃል ገብቶለታል (2ኛ ሳሙ. 7፡11-16)። አሁንም ጥያቄዎች ተጋርጠውብናል። ይኼ ቃል ኪዳን በታሪክ ተፈጽሟል፤ ወይስ ወደፊት ፍጻሜውን የምንጠባበቀው ነው? የዳዊት ልጅ የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ይህንን በታሪክ ሙሉ ለሙሉ ፈጽሞታል፤ ወይስ ይህንኑ የተስፋ ቃል ለመፈጸም ሊገባለት የሚገባው ሰብዓዊ መንግሥት መመሥረት አለበት?

የመጨረሻው ዐቢይ ቃል ኪዳን «አዲስ ቃል ኪዳን» ተብሎ ተጠርቷል (ኤር. 31፡31-34)። ይህ ቃል ኪዳን አንድ ቀን እስራኤል እግዚአብሔርን የሚታዘዝና የሚያመልክ አዲስ ልብ እንደሚኖራት ቃል ይገባል። የእግዚአብሔር ሕግ በልባቸው ላይ ይጻፋል፤ ኃጢአታቸውም ይደመሰሳል። መንፈስ ቅዱስ እያንዳንዳቸውን ያስተምራቸዋል። ከዚህም የተነሣ፤ ከፍተኛ የሆነ ቁሳዊ በረከት ይከሰታል። አዲስ ኪዳን በኢየሱስ ክርስቶስ ሞት አማካኝነት አዲስ ቃል ኪዳን እንደተመሠረተ ማሳየቱ፤ የዚህ ትንቢት ዝርዝር ጉዳዮች አይፈጸሙም ማለት ይሆን? የተጠቀሰችው እስራኤል በቤተ ክርስቲያን የተወከለች «መንፈሳዊት እስራኤል» ነች፤ ወይስ በእግዚአብሔር ዕቅድ ውስጥ እስራኤል ራሷ እነዚህን በረከቶች የምትቀበልበት ጊዜ

አለ? ይህ በቅድመ-ሁኔታ ላይ የተመሠረተ ነው፤ ወይስ በቅድመ-ሁኔታ ላይ ያልተመሠረተ የተስፋ ቃል ይሆን?

የመጽሐፍ ቅዱስ ምሑራን እነዚህን ቃል ኪዳኖች ሲያጠኑ፤ በሁለት ቡድኖች ተከፍለዋል። አንደኛው ቡድን እነዚህ እግዚአብሔር ከእስራኤላውያን ጋር ያደረጋቸው ቃል ኪዳኖች ለእስራኤላውያን ቀደምት እንደሆኑ ይገልጻል። በሁለተኛ ደረጃ የሚታዩት ለቤተ ክርስቲያን ብቻ ነው። ቃል ኪዳኑ በቀዳሚነት ከእስራኤል ጋር እንደሚዛመድ የሚያምኑ ምሑራን፤ እግዚአብሔር ወደፊት አንድ ቀን ኢየሱስ ክርስቶስ በእስራኤላውያን ላይ ሲነግሥ እነዚህን የተስፋ ቃሎች እንደሚያሟላ የሚያምኑባቸው ምክንያቶች የሚከተሉት ናቸው።

ሀ. ቃል ኪዳኖቹን እግዚአብሔር ለእስራኤል ስለ ሰጠ ለእስራኤላውያን እንደሚፈጽሟቸው መጠበቅ አለብን።

ለ. ቃል ኪዳኑን የተቀበሉት ሰዎች (ማለትም አብርሃም፤ ሙሴና ዳዊት) የተስፋ ቃሎቹ በቀጥታ የተገቡ ስለሆነ ለእስራኤል መፈጸማቸው አይቀርም።

ሐ. እነዚህ የተስፋ ቃላት በተሰጡበት ወቅት (በሲና ተራራ ከተሰጠው የሙሴ ቃል ኪዳን በተቃራኒ) የቅድመ-ሁኔታዎች ዝርዝር ስላልነበር፤ ቃል ኪዳኖቹ ተፈጻሚነት እንዲኖራቸው አይሁዳውያን

የሚያከናውኑት ነገር አልነበረም። ይህም ማለት ቃል ኪዳኖቹ በእስራኤላውያን አለማመንና አለመታዘዝ ከመፈጸም አይታቀቡም። እግዚአብሔር በሁኔታዎች ላይ ያልተመሠረተ ቃል ኪዳን ስለገባቸው ከመፈጸም ወደ ኋላ አይልም። የተስፋ ቃሎች የሚፈጸሙበትን ጊዜ ሊያዘገየው ቢችልም፤ ለመጀመሪያዎቹ የቃል ኪዳኑ ተቀባዮች እንዳመለከተው ሁሉንም የተስፋ ቃሎች በመንፈሳዊ ትርጓሜ ሳይሆን በቀጥታ ይፈጽማቸዋል።

እንግዲህ እነዚህ የተስፋ ቃሎች መቼ ይሆን የሚፈጸሙት? ከላይ የተመለከተውን አመለካከት የሚያራምዱ ወገኖች ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም በሚመለስበት ጊዜ በምድር ላይ በኢየሩሳሌም እንደሚነግሥ ይናገራሉ። እስራኤላውያን ዳግም ወደ ታሪካዊቷ ምድራቸው ይመለሱና የዳዊት ልጅ የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ የበረከት መንግሥቱን መግዛት ይጀምራል። በዚህም ጊዜ የጥንት የተስፋ ቃሎች ሁሉ ይፈጸማሉ። ስለሆነም፤ በመጨረሻው ዘመን ወደሚመጣው የእስራኤል በረከት የሚያመለክተው የኢሳይያስ ትንቢት በዚያ መንግሥት የሚፈጸም ይሆናል።

ሌላው ቡድን ግን እነዚህ የተስፋ ቃሎች በመጨረሻው ዘመን እንደማይፈጸሙ ይናገራል። በዚህ ቡድን ውስጥ የሚገኙ ምሑራን የተስፋ ቃሎቹ በሚፈጸሙበት ጊዜ ላይ አንድ ዓይነት አቋም ባይኖራቸውም፤ ቃል ኪዳኖቹን በተለያዩ መንገዶች ይመለከታሉ።

- አንዳንድ ምሑራን ቃል ኪዳኖቹ በእስራኤል ታዛዥነት ላይ የተመሠረቱ ባለ ቅድመ-ሁኔታዎች እንደሆኑ ያምናሉ። እግዚአብሔር አለመታዘዝ እያለ በረከትን ስለማይሰጥ፤ መታዘዝን ቅድመ-ሁኔታ ያላደረገ ዘላለማዊ የተስፋ ቃል አይሰጥም ይላሉ። እስራኤል እንደ አገር ኢየሱስ ክርስቶስን ባለመቀበሏ፤ የተስፋ ቃሎቹ በቀጥታ ከመፈጸም ወደ ጎን እንደተተዉ ያስረዳሉ።
- ሌሎች ደግሞ እነዚህ የተስፋ ቃሎች በዳዊትና በሰሎሞን የንግሥና ዘመን እንደተፈጸሙ ይናገራሉ።
- በሦስተኛ ደረጃ እነዚህ የተስፋ ቃሎች መንፈሳዊ ባሕርይ እንደነበራቸውና አሁን «አዲሷ እስራኤል» በሆነችው በቤተ ክርስቲያን እንደተፈጸሙ ያምናሉ። ለምሳሌ፤ እግዚአብሔር ለአብርሃም ብዙ ሕዝብ እንደሚሰጥ ተናግሮ ነበር። ይህም መጀመሪያ በእስራኤል ተፈጻሚነትን አግኝቷል። ይሁንና፤ ወደ በኋላ የዚያ የተስፋ ቃል ፍጻሜ መንፈሳዊ እስራኤል ወደሆነችው

ቤተ ክርስቲያን ተላልፎአል፤ ቤተ ክርስቲያንም የአብርሃም መንፈሳዊ ዘር ናት።

- በመጨረሻም፤ በቤተ ክርስቲያን አማካኝነት በዓለም ላይ ትልቅ በረከት ሲወርድ እነዚህ የተስፋ ቃሎች እንደሚፈጸሙ የሚናገሩ ወገኖች አሉ። እነዚህ ወገኖች የተስፋ ቃሎቹ ለእስራኤል ብቻ እንዳልተወሰኑና እነርሱም የተስፋ ቃሉ ቀደምት ተቀባዮች እንዳልሆኑ ያስረዳሉ።

እንግዲህ እንደነዚህ ወገኖች ትንታኔ የተስፋ ቃሎቹ የሚፈጸሙት መቼ ነው? አንዳንዶች እነዚህ የተስፋ ቃሎች ከዚህ በፊት ለእስራኤላውያን እንደተፈጸሙ ያምናሉ። ወይም ደግሞ ቀደም ሲል ለአይሁዶች አሁን ደግሞ መንፈሳዊ አይሁድን ለምትወክለው ለቤተ ክርስቲያን በከፊል እንደተፈጸሙ ይናገራሉ። ይህም ማለት በቃል ኪዳን ውስጥ የሚገኙት አብዛኞቹ የተስፋ ቃሎች ተምሳሌታዊ ትርጓሜ ስላላቸው ለቤተ ክርስቲያን በቀጥታ መተርጎም የለባቸውም ማለት ነው። አንዳንዶች ደግሞ ወደፊት ከወንጌሉ በሚገኘው በረከት እነዚህ የተስፋ ቃሎች በተምሳሌታዊ መንገድ እንደሚፈጸሙ ይናገራሉ።

28ኛ ጥያቄ፡- በቃል ኪዳኖቹ ላይ ሰዎች ካቀረቡት የተለያዩ አመለካከቶች የትኛው እውነት ይመስለሃል? ለምን?

አብዛኛው የትንቢተ ኢሳይያስ ክፍል እግዚአብሔር ለሕዝቡ ስለ ወደፊት ሕይወታቸው በሰጣቸው የተስፋ ቃል ላይ ያተኩራል። የብሉይ ኪዳን ቃል ኪዳኖችን የምንረዳበት መንገድ እነዚህን የተስፋ ቃሎች በምንረዳበትና ዛሬም በምንጠቀምበት መንገድ ላይ ተጽዕኖ ያሳድራል።

ሐ. በወደፊቱ ጉዳይ ላይ ክርስቲያኖች የማይስማሙበት ሦስተኛው ዐቢይ ምክንያት ለትንቢት አተረጓጎም ከሚጠቀሙባቸው የተለያዩ ዘዴዎች የተነሣ ነው።

እግዚአብሔር ለእስራኤል ስለገባቸው ቃል ኪዳኖች ያለህ አመለካከት ትንቢቶችን የምትተረጉምበትን አካሄድ ይወስናል። አብዛኛዎቹ የወንጌል አማኞች በመሠረታዊነት መጽሐፍ ቅዱስ የተደበቀ ፍች ሳይፈለግለት በቀጥታ መተርጎም እንዳለበት ያምናሉ። ይህም ማለት ቃላቱ ደራሲው ሊያስተላልፍ የፈለገውን አሳብ ስለሚገልጹ ተምሳሌታዊ ወይም የተደበቁ ፍችዎችን መፈለጉ አስፈላጊ አይደለም ማለት ነው። ይሁንና፤ ወደ ትንቢት አተረጓጎም ስንመጣ፤ የተለያዩ የአተረጓጎም ዘዴዎችን እናገኛለን። በተለይም በክርስቲያኖች መካከል ልዩነቶችን የፈጠሩ ሦስት ዐበይት ጥያቄዎች አሉ።

አንደኛ፡ መጽሐፍ ቅዱስን ሁሉ ለመተርጎም የምንጠቀምበት አንድ ብቸኛ የአተርጓሚ ዘዴ አለ፡ ወይስ ለትንቢት የተለየ የአተረጓሚ መንገድ እንጠቀማለን? በሌላ አነጋገር፡ አንድ ሰው አንድን ምንባብ የሚረዳው «በቀጥታ» ማለትም የምንባቡን ቃላትና ዐውደ-ንባብ እንደተጻፉ በቀጥታ በማንበብ ነው፡ ወይስ በተምሳሌታዊ መንገድ ነው? ይህም ተምሳሌታዊ ትርጉም በመፈለግና ቃላቱም በምንባቡ ውስጥ የማይገኝ ፍች እንዳላቸው በመረዳት የሚከናወን ነው። (ማስታወሻ፡- ትንቢትን ይበልጥ በቀጥታ ወደ መተርጎሙ የሚያዘነብሉ ሰዎች በግጥም ውስጥ እንደ ተምሳሌታዊ ቋንቋ ልንረዳቸው የሚገባቸው ምሳሌያዊ አገላለጾች እንዳሉ ይስማማሉ። ይህም ሆኖ፡ የተለመደው አሠራር ምንባቡን በግልጽ መረዳት የሚቻልበትን መንገድ መፈለግና የተለመደው ግንዛቤ ትርጉም-አልባ በሚሆንበት ጊዜ ብቻ ተምሳሌታዊ አተረጓሚን መፈለግ ነው።)

ሁለተኛ፡ እግዚአብሔር ጊዜ እየጨመረ ሲሄድ ስለ ራሱና ስለ ፈቃዱ ይበልጥ እየገለጸ በሚሄድበት (አዳጊ መገለጥ) ሁኔታ ላይ አለመስማማቶች እና የመረዳት ችግሮች ይታያሉ። እግዚአብሔር ራሱን በኢየሱስ ክርስቶስ ውስጥና አማካኝነት የገለጸው ራሱን በብሉይ ኪዳን ከገለጸበት የተለየ ነበር (ዕብ. 1፡1-2 ተመልከት)። ይህ ከላይ በተመለከተው የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባብ ግንዛቤያችን ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድረው እንዴት ነው? አዲስ ኪዳን ስለ ቤተ ክርስቲያን የሚሰጠው ትምህርት በነቢያት መጻሕፍት ለእስራኤል በቀጥታ በተሰጡት ትንቢቶች ላይ የሚኖረንን ግንዛቤ ይለውጣል? ከብዙ መቶ ዓመታት በፊት የተሰጡትን ትንቢቶች ለመረዳት የዮሐንስ ራእይን እንደ መመሪያ እንጠቀምበታለን? በአዲስ ኪዳን ግንዛቤ መሠረት፡ ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔር ዕቅድ ፍጻሜ እንደሆነች የሚያምኑ ምሑራን ወደ ኋላ ሄደው በብሉይ ኪዳን ውስጥ የሚገኙትን ትንቢቶች የሚተረጉሙት በእስራኤል ሕዝብ ሳይሆን በቤተ ክርስቲያን ላይ በመመሥረት ነው። እንደ ዮሐንስ ራእይ ያሉት በአዲስ ኪዳን የተካተቱ ትንቢቶችን እንደተሟሉ የሚቆጥሩ ምሑራን ደግሞ የብሉይ ኪዳንን ትንቢቶች ከአዲስ ኪዳን አኳያ ለመመልከት ይጥራሉ።

ሦስተኛ፡ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሑራን ብሉይ ኪዳንን ለመረዳት የአዲስ ኪዳንን እውነቶች እንደምንጠቀም አይስማሙም። እንዲሁም ደግሞ ሐዋርያት አዲስ ኪዳንን በሚጽፉበት ጊዜ ብሉይ ኪዳንን የተረጎሙበትን ምሳሌነት ምን ያህል ልንከተል እንደሚገባን አይስማሙም። ሐዋርያት ብሉይ ኪዳንን የተረጎሙበትን መንገድ ማጥናቱ ለእስራኤላውያን የተሰጠውን ትንቢት በቀጥታ ወስደው

ለራሳቸው ለማዛመድ በመንፈስ ቅዱስ ነጻነት እንደተሰጣቸው ያመለክታል (ለምሳሌ፥ የሐዋርያት ሥራ 2)።

ይህ በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ የሚገኙትን ትንቢቶች በምንረዳበት መንገድ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድረው እንዴት ነው? በመሠረቱ፥ ትንቢቶችን በቀጥታ ወስደን በተቻለ መጠን ቃላቱ በመጀመሪያው የትንቢያ ወቅት የነበራቸውን ፍች ከተከተልን፥ ትንቢቶቹ በይበልጥ በቀጥተኛ መንገድ እንደተፈጸሙ አድርጎ የሚያቀርብ የትንቢት አተረጓጎም ዘዴ እንጠቀማለን። ለምሳሌ፥ በኢሳይያስ 2፡1-5 በኢየሩሳሌም የሚገኘው የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ተራራ በዓለም ታላቁ ተራራ እንደሚሆን እናነባለን። ሰዎች ሁሉ ጌታን በመሻት ወደ ኢየሩሳሌም ይመጣሉ። ሰዎች የጦር መሣሪያዎቻቸውን ወደ እርሻ መሣሪያነት ይቀይራሉ። ይህንን ትንቢት በቀጥታ የሚተረጉሙ ሰዎች ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ ቀን በኢየሩሳሌም እንደሚነግሥና የዓለም ሕዝቦች ሁሉ እርሱን ለማምለክ ወደዚያው እንደሚሄዱ ያስረዳሉ። ይህ ፍጹም ሰላም የሚነግሥበት ወቅት በመሆኑ፥ የጦር መሣሪያዎች በሙሉ ይወድማሉ። ስለሆነም፥ ቀጥተኛው የመጽሐፍ ቅዱስ አተረጓጎም በመጨረሻው ዘመን ኢየሱስ ክርስቶስ ለጊህ ዓመታት በኢየሩሳሌም ላይ ይነግሣል ወደሚለው አመለካከት ይመራቸዋል።

ይሁንና፥ እንደ ሮሜ 4፡12-16፥ ገላ. 3፡6-29፥ 4፡21-31 አገላለጽ ቤተ ክርስቲያን የእስራኤል የትንቢት ፍጻሜ እንደሆነች ካመንን፥ ከላይ የተመለከቱት ቃላት ተምሳሌታዊ አተረጓጎም እንዳላቸው ወደሚረዳ አተረጓጎም አምርተናል ማለት ነው። ያ ተምሳሌታዊ አተረጓጎም ከተጻፉት ቃላት ጋር ቢዛመድም እንኳ በቃላቱ የማይወሰን በመሆኑ፥ ይኼ ራሱ ወደተለያዩ አተረጓጎሞች ይመራል። ስለሆነም፥ ኢሳይያስ ምዕራፍ ሁለት እግዚአብሔር ወደሚገዛበት ሰማያዊ ሰላም ሊያመለክት ይችላል። ወይም ደግሞ እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እንደሚገዛና ለቤተ ክርስቲያንና ለክርስቲያኖች የሚሰጠውን ሰላም ሊያመለክት ይችላል።

29ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ስለ እስራኤልና በእግዚአብሔር ዕቅዶች ውስጥ ሰላላት ስፍራ የትኞቹን አመለካከቶች ታምናለህ? ለምን? ለ) ትንቢትን ለመተርጎም የትኛውን መንገድ ትከተላለህ? ለምን?

አራተኛ ቀን

ትናንት የመጽሐፍ ቅዱስ ምሑራን ትንቢተ ኢሳይያስን የሚረዱባቸውን የተለያዩ መንገዶች ተመልከተናል። አንዳንዶች በቀጥታ ሲተረጉሟቸው፥ ሌሎች ደግሞ ተምሳሌታዊ የአተረጓጎም መንገድ ይከተላሉ። አንዳንዶች በእስራኤል እንደሚፈጸሙ ሲናገሩ፥ ሌሎች ግን

በቤተ ክርስቲያን ይፈጸማሉ ባዮች ናቸው። እስራኤል እንዴት ከእግዚአብሔር ዘላለማዊ ዕቅዶች ውስጥ እንደምትገጥምና ከመጨረሻ ዘመን ጋር የሚዛመዱትን ትንቢቶች እንዴት መተርጎም እንደሚቻል ከሚነሡ የተለያዩ አሳቦች ሦስት የትንቢት አመለካከቶች መንጭተዋል፤

1. ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር ላይ ለአንድ ሺህ ዓመታት ይነግሣል የሚለው አመለካከት፡- ይህ አመለካከት «ፕሪሚሊኒያሊዝም» ማለትም «ቅድመ-ሺህ-ዓመታት» በመባል ይታወቃል። ይህ አመለካከት የቤተ ክርስቲያን ጥንታዊ አመለካከት ሲሆን፤ እስከ 300 ዓ.ም. ድረስ ሰፊ ተቀባይነት ነበረው። አመለካከቱ አንድ ቀን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከሰማይ ወርዶ በምድር ላይ እንደሚገዛ ያስተምራል። የዚህ አመለካከት አራማጆች፡ ኢየሱስ ክርስቶስ ሊመጣ ሲል በምድር ላይ «ታላቁ መከራ» የሚባል የፍዳ ጊዜ እንደሚኖር ያምናሉ። (ይህንን አመለካከት የሚይዙ ወገኖች ቤተ ክርስቲያን ከታላቁ መከራ በፊት፤ መሀል፤ ወይስ ከመከራው በኋላ እንደምትነጠቅ በሚነሣው አሳብ ላይ ይከራከራሉ። ነገር ግን በምድር ላይ ታላቅ መከራ የሚሆንበት ዘመን እየመጣ በመሆኑ ላይ ሁሉም ይስማማሉ።) ኢየሱስ ክርስቶስ በአካል ወደ ምድር በሚመለስበት ጊዜ፤ አማኞች ከሙታን ይነሣሉ። ኢየሱስ ክርስቶስ በኢየሩሳሌም መንግሥቱን ይመሠርትና ከዚያ ሆኖ ምድርን ሁሉ ይገዛል። ይህም ግዛት ለሺህ ዓመታት ይቀጥላል (ራእይ 20:1-7 ተመልከት)። ከዚያም በኋላ አንድ ተጨማሪ ጦርነት፤ የአማኞች የመጨረሻ ፍርድና አዲስ ሰማይና ምድር የሚገኙበት ዘላለማዊ መንግሥት ይመሠረታል። (ሺህ ዓመቱን ረዥም ዘመንን እንደሚያመለክት ተምሳሌታዊ ቁጥር የሚመለከቱ አንዳንድ የቅድመ-ሺህ ዓመት አመለካከት አራማጆች አሉ።)

የክርስቶስ የመጀመሪያ ምጽአት

የክርስቶስ ዳግም ምጽአት

እስራኤል =
የእግዚአብሔር
ሕዝብ

ቤተክርስቲያን = የእግዚአብሔር ሕዝብ

ትኩረት ትንሣኤና
በእስራኤል ፍርድ
ላይ

የብሉይ ኪዳን
ዘመን

የአሁን = የቤተክርስቲያን
ዘመን ዘመን

ታላቁ መከራ
(7 ዓመት)

በምድር ላይ
የሺህ ዓመትን
ንጉሥ

ዘላለም

በአጠቃላይ፡ ይህንን የመጨረሻ ዘመን አመለካከት የሚከተሉ ወገኖች እነዚህን በርካታ የመጨረሻ ዘመን ትንቢቶች ኢየሱስ በምድር ላይ በሚነግሥበት ጊዜ እንደሚፈጸሙ አድርገው ይመለከታሉ። ትንቢቶቹን በቀጥታ በመተርጎም፡ ትንቢቶቹ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በሰፈሩበት መንገድ እንደሚፈጸሙ ይጠብቃሉ።

2. ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር ላይ አይነግሥም የሚለው አመለካከት፡- ይህ አመለካከት «አሚሊኒያሊዝም» በመባል የሚታወቅ ሲሆን፡ ትርጉሙም «የሺህ ዓመት መንግሥት አይኖርም» የሚል ነው። ይህ አመለካከት ከዘላለሙ መንግሥት ጅማሬ በፊት ዓለም-አቀፋዊ ሰላም እንደማይኖር ያስተምራል። ይልቁንም፡ በዓለም ታሪክ ውስጥ በተመሳሳይ ጊዜ የሚስተናገዱ ሁለት ዓይነት መንግሥታት እንዳሉ ያምናል። እነዚህም የእግዚአብሔር መንግሥትና የሰይጣን መንግሥት ናቸው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እስኪመለስ ድረስ እነዚህ ሁለት መንግሥታት መኖራቸውን ይቀጥላሉ። «የእግዚአብሔር መንግሥት» የሚለው ሐረግ ምን እንደሚያመለክት የሺህ ዓመት መንግሥት እንደማይኖር የሚናገሩ ወገኖች እርስ በርሳቸው አይስማሙም። አንዳንዶች ይህ በምድር ላይ የምትገኘውን ቤተ ክርስቲያን እንደሚያመለክት ይናገራሉ። ኢየሱስ ክርስቶስ የመንፈሳዊ መንግሥት ንጉሥና የቤተ ክርስቲያን ጌታ እንደሆነ ይናገራሉ። ሌሎች ግን የእግዚአብሔር መንግሥት የሚለው ሐረግ አሁን ኢየሱስ ክርስቶስ በሰማይ ሆኖ በመንፈሳዊ መንግሥት ላይ መግዛቱን እንደሚያመለክት ይናገራሉ።

ፍጻሜው ከመድረሱ በፊት፡ በዓለም ውስጥ ሁኔታዎች ይበልጥ እየከፉ ይሄዳሉ። ከዚያም ኢየሱስ ክርስቶስ ይመለስና በሙታን ሁሉ ላይ ፍርድ ይበየናል። በአዲሲቱ ምድርና በአዲሲቱ ሰማይ የእግዚአብሔር መንግሥት ይመሠረታል።

የክርስቶስ የመጀመሪያው መምጣት	የክርስቶስ ዳግም ምጽአት	
እስራኤልና ቤ/ክ = የእግዚአብሔር ሕዝብ	የእግዚአብሔር መንግሥት - ክርስቶስ አሁን በሰማይና በሚያምኑት ልብ ውስጥ እየገዛ ነው።	ትንሣኤና ፍርድ
	የሰይጣን መንግሥት - ወደ መጨረሻው ከፋትን ጨምሯል። ሁነኛ የታላቅ መከራ ከፍለ ጊዜ የለም።	በምድር የሺህ ዓመት መንግሥት የለም።
	የአሁኑ ጊዜ	ዘላለም

ስለ መጨረሻው ዘመን አመለካከቶች መስንዘር የጀመሩት ከክርስቶስ ልደት በኋላ ወደ 300 ዓመት አካባቢ ነው። በዚያን ጊዜ ትንቢት (እና ሌሎችም በርካታ የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍት) በተምሳሌታዊ ሳይሆን በቀጥተኛ የአተረጓጎም ዘዴ ሊከናወኑ እንደሚገባ ከስምምነት ተደረሰ። ይኸው የመጨረሻው ዘመን አመለካከት እስከ 1800 ዓ.ም. ድረስ የቤተ ክርስቲያን ጽኑ አቋም ሆኖ ቆየ። ከ1800 እስከ አንደኛው የዓለም ጦርነት ጊዜ ድረስ ግን ተቀባይነቱ እየቀነሰ መጣ። ከአንደኛው የዓለም ጦርነት በኋላ ግን ይኸው አመለካከት አሁንም የብዙዎቹ ታላላቅ የክርስትና እምነት ዘርፎች አቋም ሊሆን ቻለ። (የድህረ-ሺህ ዓመቱ አተረጓጎም ለምን ተቀባይነትን እንዳጣ ከሚከተለው አሳብ ልትመለከት ትችላለህ።)

ይህ አመለካከት በትንቢተ ኢሳይያስ አተረጓጎም ላይ ተጽዕኖ ሊያስከትል የሚችለው እንዴት ነው? በመሠረታዊነት፤ ይህ ማለት እንደ ኢሳይያስ 21-21 ያሉ ምንባቦች እግዚአብሔር ሕዝቡን የሚባርክባቸውን መንገዶች እንዲያመለክቱ ተደርገው በመንፈሳዊ መልኩ ይተረጎማሉ ማለት ነው፤ በረከቱም ከሚከተሉት ሦስት መንገዶች በአንደኛው እንደሚመጣ ይታመናል፤ ሀ) አሁን በምድር ላይ በቤተ ክርስቲያን አማካኝነት፤ ለ) አሁን በክፍለ ዘመናት ሁሉ በሞቱት ቅዱሳን ላይ ኢየሱስ ክርስቶስ በሰማይ በመንገሡ አማካኝነት፤ ወይም ሐ) በዘላለሙ መንግሥት ክፉት ሁሉ ተወግዶ ኢየሱስ ክርስቶስ በአዲስ ሰማይና ምድር እንደ ሉዓላዊ ንጉሥ በሚገዛበት ወቅት።

3. ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔርን መንግሥት እያስፋፋች እንደሆነና አንድ ቀን ምድርን ሁሉ እንደምታሸንፍ የሚናገር አመለካከት፡- ይህ አመለካከት፤ በወንጌሉ ኃይል (በተምሳሌት ሚሊኒዩም የሚባለው) ልዩ የበረከት ጊዜ ከደረሰ በኋላ ክርስቶስ እንደሚመለስ ያስተምራል። የአመለካከቱ ስያሜ «ድህረ-ሺህ ዓመት» ይባላል። ይህ አመለካከት ከሚያስተምራቸው አሳቦች ዋና ዋናዎቹ የሚከተሉት ናቸው።

ሀ. የእግዚአብሔር መንግሥት ወደፊት እግዚአብሔር በአካላዊ ሁኔታ የሚገዛበት ሳይሆን፤ አሁን በመንፈሳዊ መልኩ በአማኞች ውስጥ የሚከናወን ነው። ሰዎች በኢየሱስ ክርስቶስ በሚያምኑበት ጊዜ ሁሉ፤ በልባቸው ውስጥ የእግዚአብሔር መንግሥት ይመሠረታል።

ለ. ከትንሽነት ወደ ትልቅነት እያደገች እንደምትሄድ የሰናፍጭ ቅንጣት (ማቴ. 13:31)፤ ቤተ ክርስቲያን ከትንሽነት ጀምራለች። ይሁንና፤ አንድ ቀን ታድግና በሁሉም አገሮች ውስጥ የሚገኙ ሰዎች ሁሉ በክርስቶስ ያምናሉ።

ሐ. አብዛኛው ሕዝብ በኢየሱስ ክርስቶስ ካመነ በኋላ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘላለማዊ መንግሥቱን ለመጀመር ከመመለሱ በፊት በምድር ላይ ረዥም የሰላም ጊዜ ይሆናል።

መ. ከሰላሙ ዘመን ፍጻሜ ላይ በእግዚአብሔር ላይ ዓመፅ ይካሄዳል።

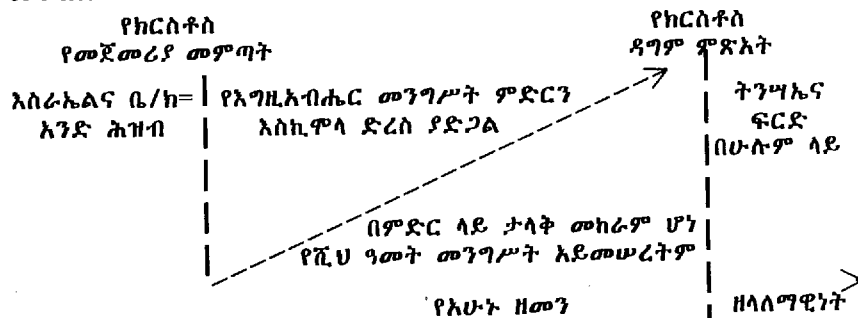
ሠ. ከዓመፁ በኋላ ኢየሱስ ክርስቶስ ይመለሳል።

ረ. ኢየሱስ ክርስቶስ በሚመለስበት ጊዜ፤ በሰዎች ላይ ፍርድ ይሰጥና አንድም ወደ መንግሥተ ሰማይ አልያም ወደ ሲኦል ይላካሉ። (አንዳንድ ወገኖች ኢየሱስ ሊመለስ ሲል በርካታ አይሁዶች እንደሚያምኑበት ይናገራሉ። ይህም ሆኖ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ለእነርሱ ልዩ መንግሥት አይመሠርትም። ይልቁንም፤ የቤተ ክርስቲያን አካል ይሆናሉ።)

በዚህና ሺህ ዓመት አልባ አመለካከት መካከል ብዙ ተመሳሳይ ነጥቦች አሉ። ሁለቱም ስለ መጨረሻው ዘመን ትንቢትን ለመተርጎም የሚጠቀሙበት መንገድ አንድ ዓይነት ነው። የትንቢቶቹን ቀጥተኛ ፍጻሜ ከመከተል ይልቅ ተምሳሌታዊ ትርጓሜዎችን ይሻሉ። ሁለቱም እስራኤል አንድ ቀን በእግዚአብሔር ዕቅድ ውስጥ ቁልፍ ሚና እንደምትጫወት ይከዳሉ። ትንሣኤ፤ ፍርድና ዘላለማዊነት ወዲያው ኢየሱስ ክርስቶስ በሚመለስበት ጊዜ እንደሚፈጸሙ አድርገው ያምናሉ። የሚለያዩት አሁን ባለው የእግዚአብሔር መንግሥት አሳብና ይህም መንግሥት የክርስቶስ የሺህ ዓመት ግዛት ጋር እንዴት እንደሚዛመድ ባላቸው ግንዛቤ ብቻ ነው። የሺህ ዓመት መንግሥት እንደሌለ የሚያስቡ ወገኖች መንግሥቱ አሁን በቤተ ክርስቲያን ወይም በሰማይ እየገዛ እንዳለ ይረዳሉ። ዓለምን ሙሉ ለሙሉ በወንጌል መድረስ ይቻላል ብለው አይጠብቁም። ዳሩ ግን ኢየሱስ ክርስቶስ እስኪመለስ ድረስ ከፋው መሥራቱን እንደሚቀጥል ያምናሉ። የድህረ-ሺህ ዓመት አማኞች ግን የሺህ ዓመቱ መንግሥት ወንጌል ወደ ሰዎች ሁሉ ከደረሰ በኋላ እንደሚመጣ ያምናሉ። በቤተ ክርስቲያንና በወንጌሉ አማካኝነትም በሁሉም ስፍራ ሰላም እንደሚሰፍን ያስባሉ። ይኸው ሰላም ለረዥም ጊዜ ከቆየ በኋላ ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ምድር ተመልሶ የዘላለሙን መንግሥት ይመሠርታል።

በምዕራቡ ዓለም ከፍተኛ የመግዛት ኃይል (ኮሎኒያሊዝም) ክርስትና በዓለም ሁሉ የሚመሰራጭ በሚመስልበት በ17ኛው ክፍለ ዘመን፤ የድህረ-ሺህ ዓመታት አመለካከት ከፍተኛ ተቀባይነት ነበረው። (ከ300 ዓ.ም በኋላ የነበረችው ቤተ ክርስቲያን ስለ መጨረሻው ዘመን የነበራት አመለካከት የሺህ ዓመት መንግሥት እንደሌለ የሚያንጸባርቅ ይሁን ወይስ የድህረ-ሺህ ዓመት ግንዛቤ በሚለው አሳብ ላይ መጠነኛ ክርክር ይነሣል። ሁለቱም ታሪካዊ

ሥራቸው ከ300 ዓ)ም እንደሚመዘገብ ይናገራሉ።) ይሁንና፡ ሁለቱ ታላላቅ የዓለም ጦርነቶች ከተካሄዱ በኋላ፡ ክርስቲያኖች ዓለም እየተሻለ እንደማይሄድ ተገነዘቡ። ይህም ክርስትና ብሔር-ብሔረሰቦችን ሁሉ እያሸነፈ እንደማይሄድ አመለከታቸው። በመሆኑም፡ ይኸው አመለካከት ተቀባይነት በማጣቱ ብዙዎቹ የዚህ አመለካከት አራማጆች የሺህ ዓመት መንግሥት እንደሌለ የሚገልጸውን አቋም ይይዙ ጀመር። ይህም ሆኖ፡ በቅርቡ አንዳንድ ምሁራን ክርስትና ዓለምን ምን ያህል እንደሚያሸንፍ የነበራቸውን አሳብ በመጠኑ አሻሽለው ወደ ድህረ-ሺህ ዓመቱ አመለካከት ተመልሰዋል።

የቅድመ-ሺህ ዓመታት አመለካከት ትንቢተ ኢሳይያስ ስለ መጨረሻው ዘመን የሚናገረውን አሳብ በመረዳቱ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድረው እንዴት ነው? በመሠረቱ፡ ምንባቡ የሺህ ዓመቱ መንግሥት እንደሌለ በሚናገሩ ሰዎች ቢተረጎምም ብዙ ለውጥ አይኖረውም። የቅድመ-ሺህ ዓመት አመለካከት ያላቸው ወገኖችም የሚተረጉሙት በተምሳሌታዊ ገጽታው እንጂ በቀጥታ አይደለም። እነርሱም ቢሆኑ በእስራኤል ሕዝብ ይፈጸማል ብለው የሚጠብቁት ትንቢት የላቸውም። ከዚህ ይልቅ ትንቢቶቹ በቤተ ክርስቲያን ወይም በዘላለሙ መንግሥት እንደሚፈጸሙ ያስባሉ። የሚለያቸው ነገር ቢኖር እነዚህኞቹ ወንጌል ዓለምን ከሞላና ኢየሱስ ክርስቶስ ከመመለሱ በፊት አንዳንድ ትርጓሜዎቻቸው እንደሚፈጸሙ መገንዘባቸው ነው። በሌላ በኩል፡ የሺህ ዓመት መንግሥት እንደሌለ የሚናገሩ ምሁራን ይኸው ተመሳሳይ ጥቅስ የክርስቶስን ዘላለማዊ ግዛት እንጂ ከዚያ በፊት ያለውን ጊዜ እንደማያመለክት ይናገራሉ።

30ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ከቅርብ ጊዜ ወዲህ የምትቀበለው ከሦስቱ አመለካከቶች የትኛውን ነው? ለምን? ለ) ሌሎች የወንጌል አማኝ አብያተ ክርስቲያናት መሪዎች የትኛውን አመለካከት እንደሚይዙና ለምን ያንን አመለካከት እንደመረጡ ጠይቃቸው። ሐ) በመጨረሻው ዘመን ላይ ግልጽ የሆነ

የእምነት አስተምህሮ አቋም ያለው የወንጌል አማኝ ቤተ ክርስቲያን አለ? ከሆነ፤ አንዱ ከሌላው የሚለየው እንዴት ነው?

ታዲያ ትክክለኛው አመለካከት የትኛው ነው? ክርስቲያኖች በዚህ ጉዳይ ላይ በሺዎች ለሚቆጠሩ ዓመታት ሲከራከሩ ኖረዋል። ወደፊትም ኢየሱስ ክርስቶስ ተመልሶ ትንቢቶች ሁሉ ፍንትው ብለው እስክሚታዩበት ጊዜ ድረስ መሟገታቸውን ይቀጥላሉ። በበኩሌ የቅድመ-ሺህ ዓመታት አመለካከት ከሁሉም የተሻለ መሠረት እንዳለው አምናለሁ። ለዚህም ሦስት ዓይነተኛ ጠንካራ ምክንያቶች አሉት።

1. ትንቢቶችን በተምሳሌታዊ መንገድ መተርጎሙ ልቤን አያሳርፈውም። ትንቢቶችን በተምሳሌታዊ መንገዶች መተርጎም ከጀመርን፤ ትንቢቶቹ ራሳቸው መላምቶች መሆናቸው ነው። የትኛው አመለካከት ትክክለኛ እንደሆነ እንዴት እናውቃለን? እግዚአብሔር የትንቢቶችን ፍችዎች በመላምት እንድንተረጉም ይፈልጋል? እግዚአብሔር የሚፈልገው ቃሉን እንድናውቅ እንጂ የትንቢቶችን ፍች እንድንገምት አይደለም። ኢሳይያስና ሌሎችም ወደፊት በእስራኤል ላይ የሚፈጸሙትን ክስተቶች ለማመልከት ትንቢቶችን በቀጥተኛ ፍች ከተረዱና ዳሩ ግን ትንቢቶቹ በተምሳሌታዊ መንገዶች የሚፈቱ ከሆኑ፤ እግዚአብሔር ለነቢያቱ ሙሉ ለሙሉ ግልጽ ነበር ማለት ይቻላል? እኔ እንደዚያ አላምንም። በድፍረት «የእግዚአብሔር ቃል የሚለው እንደዚህ ነው!» ልንል የምንችለው ትንቢት ብዙውን ጊዜ እንደ ግጥም እንደሚጻፍና አንዳንድ ተምሳሌታዊ ይዘት እንዳለው እየተገነዘብን በተቻለ መጠን ምንባቦቹን በቀጥታ ስንወስድ ብቻ ነው።

2. እግዚአብሔር ወደፊት ለእስራኤል ምንም ዕቅድ የለውም የሚለውም አባባል ያሳስበኛል። ምንም እንኳን መጽሐፍ ቅዱስ እኛ «አዲስ እስራኤል» መሆናችንን ቢያመለክትና የአብርሃም መንፈሳዊ ልጆች እንደሆንን ቢገልጽም (ገላ. 3:7)፤ ይህ ግን የብሉይ ኪዳንን ቃል ኪዳኖች በሚቃረን መልኩ የተፈጸመ አይደለም። ለዚህ ነው ጳውሎስ አይሁዶችን «ሥሮች» እያለ የሚጠራው። መንፈሳዊ አይሁዶች የተባልነው እኛ በእነርሱ ላይ ተተክልን። አይሁዶቹ አንድ ቀን እግዚአብሔር የተነበየውን ዛፍ ሆነው ይገኛሉ (ሮሜ 11:25-32)። ስለሆነም፤ አብዛኛዎቹ የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች እግዚአብሔር ወደፊት ለእስራኤል በወጠናቸው ዕቅዶች እንደሚፈጸሙ የሚያሳየውን አቋም እይዛለሁ።

3. የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች በአዲስ ኪዳን የተፈጸሙበት መንገድ ትንቢት በቀጥታ እንጂ በተምሳሌት ሊፈታ እንደማይገባ ያመለክታል።

ስለዚህ ጉዳይ የኢየሱስ ክርስቶስን የመጀመሪያ ምጽአት አስመልክቶ የቀረቡትን ግልጽ ምሳሌዎች መመልከት ይቻላል።

31ኛ ጥያቄ፡- ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ የመጀመሪያው ምጽአት ከተተነበዩት ጥቂቶቹን ከሚከተለው ሠንጠረዥ ውስጥ ተመልከት። በብሉይ ኪዳን የተተነበዩበትንና በአዲስ ኪዳን ከፍጻሜ የደረሱበትን ሁኔታ ከተመለከትህ በኋላ፤ በቀጥታ ከተፈጸሙት የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች ፊት «ቀ» ጻፍ። በተምሳሌታዊ መልኩ ከተፈጸሙት ትንቢቶች ፊት ደግሞ «ተ» ጻፍ። የሚበዛው «ቀ» ነው ወይስ «ተ»? ለ) የኢየሱስ ክርስቶስን ዳግም ምጽአት ለመተርጎም ይህ ምን ፍንጭ ሊሰጠን ይችላል?

ፍጻሜ በክርስቶስ	የብሉይ ኪዳን ትንቢያ	የአዲስ ኪዳን ፍጻሜ
ቦታ	ኢሳ. 9:1-2	ማቴ. 4:13-16
ፈዋሽ ባሕርይ	ኢሳ. 11:2	ሉቃ. 3:22፤ 4:1
ተአምራት	ኢሳ. 35:5-6	ማቴ. 11:4-5
ትሕትና	ዘካ. 9:9	ማቴ. 21:4-5
በወዳጆች መተው	ዘካ. 13:7	ማቴ. 26:31
በምስማሮች መቸንከር	መዝ. (22):16	ሉቃ. 23:33
የቀሚሱ መከፋፈል	መዝ. (22):18	ዮሐ. 19:33-36
ከሀብታሞች ጋር መቀበር	ኢሳ. 53:9	ማቴ. 27:57-60
ከሙታን መነሣት	መዝ. 16:9-10	ዮሐዋ. 2:27፤ 31
በክብር ማረግ	መዝ. (68):18	ኤፌ. 4:8

ጌታን የሚወዱ ሰዎች የመጨረሻውን ዘመን ዝርዝር ጉዳዮች በተለያዩ መልኩ እንደሚረዱ መገንዘብ አለብን። የተለያዩ አመለካከቶችን መያዝ ኅብረትን የሚያፈርስ ጉዳይ አይደለም። እያንዳንዳችን መጽሐፍ ቅዱስን አጥንተን የራሳችንን አመለካከት መቅረጽ ቢኖርብንም፤ በትሕትናችን በመቀጠል ሌሎች ሰዎች ነገሮችን በተለየ መንገድ እንደሚመለከቱ መረዳት አለብን። የትንቢተ ኢሳይያስን ዝርዝር ጉዳዮች በምንተረጉምበት መንገድ ልንለያይ እንችላለን። ነገር ግን በመጨረሻው የእግዚአብሔር መንግሥት ከሁሉም በላይ ልቆ እንደሚገዛና ኢየሱስ ክርስቶስ የዘላለሙ መንግሥት ንጉሥ እንደሚሆን እርግጠኞች ልንሆን እንችላለን። በዚህ እውነት ላይ የተመሠረተው እምነታችንና ተስፋችን ከስደትና መከራ ባሻገር እስከ መጨረሻው ታማኞች አድርጎ ያቆያል።

32ኛ ጥያቄ፡- ሀ) አንድ ቀን ኢየሱስ ክርስቶስ ተመልሶ ኃዘን፤ ጦርነትና መከራ የማይኖርበትን ዘላለማዊ መንግሥት የመመሥረቱ ዋስትና

የሚያበረታታህ እንዴት ነው? አንዳንድ ምሳሌዎችን ጠቃቅስ። ለ) ቤተ ክርስቲያንህ ብዙውን ጊዜ ስለ መጨረሻው ዘመን ታስተምራለች? ለምን? ሐ) ቤተ ክርስቲያን አባላት ጸንተው በእምነታቸው እንዲቆዩ ለማገዝ ስለ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት ለማስተማር ዐቅድ።

አምስተኛ ቀን፡- የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስና ለሳምንታዊ ስብሰባ ለመዘጋጀት የመወያያ ጥያቄዎችን ተመልከት።

ሳምንታዊ ስብሰባ

****ማስታወሻ፡- ከዚህ ትምህርት በኋላ ለሳምንታዊ ስብሰባ በትምህርት አንድ የሚገኘውን ምሳሌ ተከተል።**

የመወያያ ጥያቄዎች

1. ሀ) እያንዳንዱ ተማሪ ከማስታወሻ ደብተሩ ስለ እግዚአብሔር፣ ስለ እግዚአብሔር ሕዝቦች፣ ስለ መሪነት፣ ስለ ደኅንነት፣ ስለሚመጣው የእግዚአብሔር መንግሥትና ስለ ዓለም ሕዝቦች ያጠናቸውን ዐበይት እውነቶች ያካፍል።

2. ሀ) በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ የሚገኙትን ዘጠኝ ዐበይት ጭብጦች ዘርዝር። ለ) እግዚአብሔርንና ዛሬ በቤተ ክርስቲያን ብሎም በዓለም የሚያከናውነውን ተግባር ለመረዳት እነዚህ እያንዳንዳቸው ጭብጦች አስፈላጊ የሚሆኑት ለምንድን ነው? ሐ) ብዙ ክርስቲያኖች እነዚህን ጭብጦች በግልጽ የማይረዱት ለምንድን ነው?

3. ሀ) ክርስቲያኖች በመጨረሻው ዘመን አተረጓጎማቸው የሚለያዩባቸውን ሦስት መሠረታዊ ምክንያቶች ግለጽ። ለ) በእያንዳንዳቸው በሦስቱ ምክንያቶች የትኛው አመለካከት ከሁሉም እንደሚሻልና የሚሻለውም ለምን እንደሆነ ተከራክሩ። ሐ) ስለ መጨረሻው ዘመን ክርስቲያኖች ሁሉ የሚያምኑት ምንድን ነው? መ) እግዚአብሔርን የሚወዱና የሚያከብሩ ክርስቲያኖች በመጨረሻው ዘመን ጉዳይ ላይ የተለያዩ አመለካከቶች እንዳሏቸው መገንዘባችን በነዚህ ልዩነቶች ላይ እንዳንጣላ ምን ሊያስታውሰን ይገባል?

4. ሀ) በትንቢት ላይ ሰዎች የሚይዟቸውን ሦስት ዐበይት አመለካከቶች ግለጽ። ለ) እያንዳንዱን አመለካከት አብራራ። በሦስቱ አመለካከቶች መካከል ያለው ልዩነት እና ተመሳሳይነት ምንድን ነው? ሐ) እያንዳንዱ ሰው የትኛውን አመለካከት እንደሚደግፍና ምክንያቱም ምን እንደሆነ ይናገር። መ) ኢሳይያስ 2:1-5 አንብብ። የእያንዳንዱ አመለካከት አራማጅ የዚህን ምንባብ መሠረታዊ ትምህርት እንዴት ይተረጉመዋል ብለህ ትጠብቃለህ?